

Na vsak dan jutraj, tudi ob nedeljah in praznikih. — Uredništvo: Ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadst. — Dopisi naj se pošiljajo na uredništvo. — Nepravilna pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Stefan Godina. — Lastnik konsorcijska družba. — Tisk tiskarne „Edinosti“. — Telefon uredništva in uprave št. 57. — Naročnina: za leto K 40,—, pol leta K 20,—, tri mesece K 10,—, za nedeljsko izdajo za leto K 8,—, pol leta K 4,—. Posamezna številka v Trstu in okolici: 10 vinarjev.

EDINOST

Posamezne številke zastarele 20 vln. Oglasi trgovcev in obrtnikov po 10 vln; osmrtnice, zahvale, poslanice, vabila, oglasi denarnih zavodov po 30 vln; oglasi v tekstu lista do pet vrst K 20,—; vsaka nadaljna vrsta K 2,—. Mali oglasi po 8 vln. Beseda, najmanj po 5 vln. Oglase sprejema inšerativni oddelček „Edinosti“. Naročnina in reklamacije se pošiljajo upravi lista. Plačila se izključno le upravi „Edinosti“. — Uprava in inšerativni oddelček nahajata v ulici sv. Frančiška As. št. 20. Pošto-izdajniški račun št. 811.934. — Posamezna številka izven Trsta in okolice: 12 vinarjev.

Nemčija sprejema Wilsonove predloge za premirje.

Predlogi v stvari izprosnitve po Nemčiji in Austro-Ogrski zasedenih ozemelj sprejeti. — Nemški predlog za mešano komisijo glede izprosnitve. — Z Wilsonom se pogaja nemški narod.

BEROLIN, 12. (Kor.) Besedilo odgovora nemške vlade na Wilsonovo noto se glasi: „Odgovarjajo na vprašanja predsednika Združenih držav izjavlja nemška vlada: Nemška vlada je sprejela postavke, ki jih je določil predsednik Wilson v svojem govoru 8. januarja 1918 in v poznejših govorih kot podlago za trajen pravičen mir. Namen porazgovorov, ki naj se uvedejo, naj bi bil torej le ta, da se doseže sporazum glede izvedbe praktičnih posameznosti. Nemška vlada računa s tem, da stoji tudi vlade z Zedinjenimi državami zvezanih vlasti na stališču Wilsonovih izjav.“

Nemška vlada izjavlja sporazumno z avstro-ogrske vlade, da je pripravljena, da v dosego premirja ugodni predlogom predsednika glede izprosnitve. Prepustila predsedniku, da določi sestanek mešane komisije, ki naj bi odredila vse potrebno za izprosnitev. Sestanja nemška vlada, ki je odgovorna za mirovni korak, je sestavljena na podlagi pogajanj in v soglasju z veliko večino rajstaga. V vsakem njenem dejanju, opirajočem se na voljo te večine, govori državni kancelar imenom nemške vlade in nemškega naroda.

Berolin, 12. oktobra 1918. Dr. Seli, državni tajnik za zunanje stvari, v pričakovanju odgovora NEMČIJE. BERLIN, 12. (Kor.) Glasom listov se bo danes dopoldne sestal zunanji odsek zveznega sveta, da odobri nemški odgovor na Wilsonovo noto. Istotako se bosta bavila dopoldne z odgovorom tudi glavni odsek rajstaga in medstrankarski odsek, ki obsega le načelnike večinskih strank. Lansing e pravičnosti in strogosti pri mirovni pogajanjih. NEWYORK, 11. (Kor.) Državni tajnik Lansing je izjavil: Ako se hoče preprečiti nova svetovna vojna, morata vse, ki jim je poverjena naloga, da podpišejo mirovni pogodbo, voditi pravičnost in dobrobit. In dočim se mora stroga pravičnost omiliti z milostjo, naj se ne pozabi na povzročitelje strahovitih zločinov, ki so bili zagrešeni na človeštvo. Ako pa pride čas, da se poravnajo računi, potem ne pozabimo, da je dočim je stroga pravičnost brez milosti nekrščanska, milost, ki uničuje pravičnost, ravnotako nekrščanska. Erzberger za zvezo narodov. BERLIN, 12. (Kor.) V „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ nastopa državni tajnik Erzberger za zvezo narodov in naglašajo, da je pridobila ta ideja tudi v Nemčiji mnogo pristašev. Izredno je pozdravljati, da se je tudi lord Grey postavil te dni na stališče Wilsonovih načel, kajti s tem odklanja izključitev osrednjih viših iz zveze narodov. Churchill za nezmanjšano izdelovanje municije. LONDON, 11. (Kor.) Minister Churchill je izjavil v svojem govoru v Leedsu: Vsak dan se postreli 10.000 ton granat. Treba je vse pripraviti, da se postavi vojna leta 1919. na še širšo podlago. Opraviiti imamo namreč s pretkanim sovražnikom, ki razpolaga še z ogromnimi pomožnimi viri. Tudi, ako bi izpraznil Belgijo in Francijo, s tem še nikakor ne bi bil sprejem naših neizogibnih pogojev zavarovan. Izdelovanje municije zato ne sme popuščati, posebno, ker boste Francija in Anglija morali pri oboroževanju podpirati tudi ameriške boje sile.

Orlando na fronti. RIM, 11. (Kor.) Na povratku iz Pariza je prišel ministrski predsednik Orlando danes jutraj na fronto, da se posvetuje s kraljem in načelnikom generalnega štaba Diazem. Kongres zatiranih narodnosti zopet preložen. CHIASSO, 11. (Kor.) Za 15. oktobra določen kongres zatiranih narodnosti Avstro-Ogrske je bil zopet preložen, in sicer na 14. novembra. DR. WEKERLE O ZUNANJEM IN NOTRANJEM POLOŽAJU. BUDIMPEŠTA, 11. (Kor.) Stranka 48nikov in ustavna stranka ste imeli danes konferenco, na kateri je ministrski predsednik dr. Wekerle izjavil: Ker Wilsonova nota ne zahteva samo od Nemčije, ampak od osrednjih vlasti sploh, da izprosnitve zasedena ozemlja, moramo postopati sporazumno z Nemčijo. V zvezi z zunanjim položajem je tudi vprašanje sklenitve miru in zastopstva Ogrske pri mirovni pogajanjih. Ogrska mora biti pri mirovni pogajanjih zastopana neposredno, česar pa ni razumeti v smislu, da hoče skleniti Ogrska poseben mir. Pač pa zamoremo zahtevati in za to moramo tudi skrbeti, da bo pri sklepanju miru neposredno zastopal deželne interese kak primeren ogrski državnik. Naš položaj proti Avstriji se je bistveno izpremenil. Stojimo že pred izpremenjenimi dejstvi. V jugoslovanskem vprašanju je obstajalo naše stališče, kakor znano, v tem, da nismo imeli nič proti združenju Dalmacije s Hrvaško. Glede Bosne in Hercegovine zavzemamo stališče, da naj odloči sama, ali se prikloni Hrvaški, ali nam. Glede narodnostnega vprašanja bomo pri mirovni pogajanjih zavzemali stališče, da se morajo temeljna načela določiti na podlagi splošne pravice. Kar se tiče glede slovaških komitativ izraženih želji Čehov, kažejo razni razgovori, da so tamkaj žveči širši sloji proti priklonitvi Češki. Jako važno je dejstvo, da preha Avstrija popolnoma v federalizem. Češka hoče sploh izstopiti iz federalizacije in skleniti separaten mir. Zalbog, nimamo nobenih jamstev, da se bo nastopilo proti češkim stremiljem. Lahko rečem, da nima avstrijska državna oblast nobene moči, da bi nastopila proti tem stremiljem. Pod današnjimi okoliščinami zamoremo ugotoviti, da nimamo nasproti več ene Avstrije, s katero so sklepali pogodbe poprej. Celotno obrambno dožnost Avstrija v sedanjih obliki ne more odgovarjati za bodočnost. Kar se tiče gospodarske skupnosti in naših odnosov napram Avstriji, moramo skrbeti, da zagotovimo neodvisno ureditev lastnih narodnih, političnih, gospodarskih in brambnih interesov za bodočnost. Ogrska mora uveljaviti svoje interese, svariti pa, da se še šlo predaleč. Tega ni mogoče izvesti od danes na jutri. Pri tem mora biti prvi naš cilj: neizpremenjena ohranitev nedotakljivosti naše dežele. Ako hočemo urediti lastne gospodarske odnose, potem si moramo zagotoviti tudi zvezo z morjem. Tu moramo opraviti jako živahno delo. Vsled novih velikih tvorb je potrebno, da se združijo vse narodne sile. Govornik je izjavil načelnikom strank in vladarju, da nikakor ne nasprotuje koncentraciji političnih sil. Zato je priporočil avdienco več ogrskih politikov, med drugimi barona Wlasica. Dvomi pa, da bo dovedel ta poizkus do uspeha. Vsekakor pa moramo vezati, ki obstojajo med narodom in vladarjem, utrditi se boji.

POSILANCI PRI CESARJU. DUNAJ, 12. (Kor.) Cesar je sprejel danes v stanu armadnega poveljstva vrsto parlamentarcev. Kot prva skupina so bili sprejeti zastopniki Češkega Svaza posl. onih, kateri bi najrajši pomislili s površja zemeljske kroglice koroske Slovence. Kaj je vse moral prestati ljudomilci mož! Predolgo bi bilo opisovanje te Kalvarije. Izbruhnila je vojna. Prišel je na indeks, kot so prišli nanj vsi naši razumniki, ki so ljubili svojo domovino. Zapisali so ga v črno knjigo ter podčrtali njegov zločin: Svecenik Meško je ščuvalec, podpihovalec ene peščice Slovencev, katerih nismo še mogli potuhtiti. Nevaren je državi, ker se protivi svetovnemu nemškemu jeziku, kot takega ga je treba odstraniti ter onemogočiti njegov vpliv. Koroski Slovenci ne smejo imeti nikogar, da jih brani, ker hočemo napraviti iz njih janičarje, kateri bodo najboljša bramba našemu prodiranju do jadranske obali. Iztekli so na župnik Meško še drug zločin: Pisatelj, pesnik je, torej toliko bolj nevaren državi, potemtakem pravi izdajalec! Ubogemu nedolžnemu Meškotu se še sanjalo ni, kaj se proti njemu kuje. Njegova čista, mirna vest, ga ni vznemirjala. Mirno je opravljal svoje stanovske in domoljubne dolžnosti. Nekega lepega dne pa obkolilo hišo varuhi javne varnosti ter zalotili toli nevarnega zločinca, ki je mirno sedel pri pisalni mizi, ter pisal za svoj ljubljani narod. Premetali smo mu pisalne mize, knjižnico, hišo ter odvedli s seboj zločinca. Tirali so ga v zapor, mučili so ga z zaslišanimi, vlačili ga iz ječe v ječo, a ko mu slednji niso mogli dokazati ničesar, so mu dovolili pregnanost v zapuščenem gorskem kraju v Apačah. Od tam mi je pisal: „Nimam, kamor bi položil trudo glavo. Odzvel se mi vse, čisto vse! Sram jih je bilo njegove preganjalce, ali v sebi niso imeli toliko poštenja, da bi mu bili popravili storjeno krivico, proglasili njegovo nedolžnost ter vrnili njemu njegovo župnijo, njega pa njegovim župljanom, kateri so plakali za svojim ljubljanim župnikom. Ne, niso imeli toliko poštenja! Prišel je pa končno vendarle dan, ko

govor čista, mirna vest, ga ni vznemirjala. Mirno je opravljal svoje stanovske in domoljubne dolžnosti. Nekega lepega dne pa obkolilo hišo varuhi javne varnosti ter zalotili toli nevarnega zločinca, ki je mirno sedel pri pisalni mizi, ter pisal za svoj ljubljani narod. Premetali smo mu pisalne mize, knjižnico, hišo ter odvedli s seboj zločinca. Tirali so ga v zapor, mučili so ga z zaslišanimi, vlačili ga iz ječe v ječo, a ko mu slednji niso mogli dokazati ničesar, so mu dovolili pregnanost v zapuščenem gorskem kraju v Apačah. Od tam mi je pisal: „Nimam, kamor bi položil trudo glavo. Odzvel se mi vse, čisto vse! Sram jih je bilo njegove preganjalce, ali v sebi niso imeli toliko poštenja, da bi mu bili popravili storjeno krivico, proglasili njegovo nedolžnost ter vrnili njemu njegovo župnijo, njega pa njegovim župljanom, kateri so plakali za svojim ljubljanim župnikom. Ne, niso imeli toliko poštenja! Prišel je pa končno vendarle dan, ko

gozd Ornes, ki smo ju začasno izgubili, so saksonske bataljoni zopet zavzeli. BEROLIN, 12., zvečer. Severno Le Chateau in na obeh straneh Meze so se izjavili sovražni napadi. Prvi generalni kvartirništer pl. Ludendorff. SOVRAŽNA URAĐNA POROČILA. Srbsko uradno poročilo. 11. okt. Srbi so 8. oktobra dosegli Lipovico in Kosačice, 15 km severno Leskovca. Število ubitih znaka 3000. Francosko uradno poročilo. 11. okt. popoldne: Tekom noči so bili Francozi povzdignili v sliki s sovražnikom, čigar umikanje se nadaljuje na raznih točkah fronte. Severno Aisne so Francozi zasedli in prekorčili Equiry in Moulin. Italijanske čete so južno Courteona prekorčile Chemin des Dames, katerega imamo v oblasti do višine Cerny en Laonnais. V Sampanji so se Francozi na več točkah ustali na severnem bregu Sappe proti St. Etienne in Boulton ob Snippi ter pri Vermeriville, Vandestrin in St. Masmes. Dalje proti vzhodu je francoska pehota, zasledujoč umikajočega se sovražnika, zavzela Mont St. Martin, Corbon in Brieres. Angleško uradno poročilo. 10. okt.: Maršal Haig poroča: Danes, ob jutranjem svitu, se je napredovanje na vsej fronti pričelo znova. Naše čete so blizu velikim gozdom vzhodno Bohaina in so vdrle v Vaux Audigny. Severno čete kraja smo dosegli splošno črto St. Souplet—Solesmes in zasedli Le Chateau. Zaprado Solesmes smo zavzeli Avesnes, Rieux, Uhuus in St. Martin, zapadno prekopa Skalde pa Estrum. V osvojenih postojankah in vaseh smo našli mnogo civilistov, med drugim 2500 v Caudry. Jugovzhodno Lensa smo zavzeli Rouvroy. 11. okt.: Včeraj zvečer so zavzeli Amerikanci Vaux Audigny in St. Souplet. Angleške čete so severno Le Chateau, v čegar vzhodnem delu se vrše še boji, prekorčile reko Selle in dospole do St. Vaasta in St. Auberta. Ponoči smo severno Scarpe napredovali proti Izlet des Eucherins, kakor tudi ob prekopu Hauteulne. Francosko uradno poročilo. 10. okt. zvečer: Vzhodno St. Quentin so francoske čete nadaljevale zasledovanje sovražnika. Napredovale so na nekaterih točkah za 6 km in prispele do Sebengourt. Vzhodno Montigny in Bernota smo zasedli Neuvillele, Hegny, Châtillon sur Oise in Thénelles. Med Ailette in Aisne so se umaknili Nemci čez prekop Oise. Tekom dneva smo se polastili vasi Beaulnes, Chivy de Verneuil, Courtone in Couse in Comin. Dalje vzhodno so izvršili Francozi uspešne napade severno Berry au Bac. V Sampanji se je sovražnik, izmučen vsled težkih bojev, pričel večerjati umikati na Aisne. Francoska pehota je prodira preko vasi Liry, Monthoise in Challerange in despsla do St. Martina. Dalje desno so prekorčali Francozi Airo pri Termes in zasedli postajo Grandpre. Ameriško uradno poročilo. 10. okt.: Na desnem bregu Meze so napredovali Amerikanci blizu središč sovražnim protinapadom. Visine vzhodno Sivry so osvojele sovražnika. Vzeli smo črto Sommeraue—Marco—Cherviers in se nahajamo pred Grandprejem. Ujeti smo tisoč mož.

GOVOR POSL. DR. RYBÁŘA V SEJI DRŽAVNEGA ZBORA 8. t. m. Govornik je prišel slovenski: Visoka zbornica! Na predlog našega predsednika se sicer nima vsiliti sedaj razprava o izjavi ministrskega predsednika, vendar moram pri tej priložnosti takoj izjaviti, da mi zelo poživljajo vsak poizkus, da se napravi mir, da se zopet vrnejo normalne razmere; ali obenem moram tudi izjaviti, da pričakujemo od bodočega miru izpolnitve naših želja, da pričakujemo od miru uresničitev vseh naših idealov. Želimo tak mir, in le tak mir bo trajen mir, le tak mir more napraviti konec borbe med narodi. To nado izrekam in v tem smislu pozdravljam tudi ponudbo za premirje in mir. Nadaljnje nemški: Dogodki, katere doživljamo v teh dneh, čustva, katere nas prevečajo, se ne dajo izraziti v najnujnejšem vprašanju: veliki so ti dogodki, svetovni. V tej debati se ne moremo omejiti na to, da iznesemo svoje pritožbe. Naj torej poizkusimo povedati, zakaj je tako prišlo, zakaj so ti dogodki bili ne- so morali dati mučeniku Meškotu, kar je njegovega, in se je vrnil, po dolgem mučeništvu, mod svoje župljane, kateri so ga sprejeli z največjo radostjo. Naš Meško je junaške preostal to izkušnjo, ter se je vrnil k nam z bridko boljo v srcu ali ojačen za nadaljnji boj proti krivici. Mučitelji so dosegli edino le to, da s njih nedolžna žrtva podvoji svoje delo za svoje nesrečne rojake. Dosegli so edino le, da bo Meško posvečal le še z večjo vnamo vse svoje sile osrečevati svojega naroda ter da neha čim prej naše mučenišvo in tudi nam zasije dan našega odrešenja. Meško ni praznoval le 20letnice svojega sveceniškega posvečenja, temveč tudi 20letnico trpljenja, mučenišva, 20letnico mukotrpne dela za svoj ubogi v suženjskih verigah trepetni narod. Ko se je posvetil sveceniškemu stanu, se je posvetil z vso svojo dušo tudi svojemu narodu. 24letni takratni mladenič je položil na oltar Vsevišjemu in narodu svojo mlado du-

GOVOR POSL. DR. RYBÁŘA V SEJI DRŽAVNEGA ZBORA 8. t. m. Govornik je prišel slovenski: Visoka zbornica! Na predlog našega predsednika se sicer nima vsiliti sedaj razprava o izjavi ministrskega predsednika, vendar moram pri tej priložnosti takoj izjaviti, da mi zelo poživljajo vsak poizkus, da se napravi mir, da se zopet vrnejo normalne razmere; ali obenem moram tudi izjaviti, da pričakujemo od bodočega miru izpolnitve naših želja, da pričakujemo od miru uresničitev vseh naših idealov. Želimo tak mir, in le tak mir bo trajen mir, le tak mir more napraviti konec borbe med narodi. To nado izrekam in v tem smislu pozdravljam tudi ponudbo za premirje in mir. Nadaljnje nemški: Dogodki, katere doživljamo v teh dneh, čustva, katere nas prevečajo, se ne dajo izraziti v najnujnejšem vprašanju: veliki so ti dogodki, svetovni. V tej debati se ne moremo omejiti na to, da iznesemo svoje pritožbe. Naj torej poizkusimo povedati, zakaj je tako prišlo, zakaj so ti dogodki bili ne-

GOVOR POSL. DR. RYBÁŘA V SEJI DRŽAVNEGA ZBORA 8. t. m. Govornik je prišel slovenski: Visoka zbornica! Na predlog našega predsednika se sicer nima vsiliti sedaj razprava o izjavi ministrskega predsednika, vendar moram pri tej priložnosti takoj izjaviti, da mi zelo poživljajo vsak poizkus, da se napravi mir, da se zopet vrnejo normalne razmere; ali obenem moram tudi izjaviti, da pričakujemo od bodočega miru izpolnitve naših želja, da pričakujemo od miru uresničitev vseh naših idealov. Želimo tak mir, in le tak mir bo trajen mir, le tak mir more napraviti konec borbe med narodi. To nado izrekam in v tem smislu pozdravljam tudi ponudbo za premirje in mir. Nadaljnje nemški: Dogodki, katere doživljamo v teh dneh, čustva, katere nas prevečajo, se ne dajo izraziti v najnujnejšem vprašanju: veliki so ti dogodki, svetovni. V tej debati se ne moremo omejiti na to, da iznesemo svoje pritožbe. Naj torej poizkusimo povedati, zakaj je tako prišlo, zakaj so ti dogodki bili ne-

GOVOR POSL. DR. RYBÁŘA V SEJI DRŽAVNEGA ZBORA 8. t. m. Govornik je prišel slovenski: Visoka zbornica! Na predlog našega predsednika se sicer nima vsiliti sedaj razprava o izjavi ministrskega predsednika, vendar moram pri tej priložnosti takoj izjaviti, da mi zelo poživljajo vsak poizkus, da se napravi mir, da se zopet vrnejo normalne razmere; ali obenem moram tudi izjaviti, da pričakujemo od bodočega miru izpolnitve naših želja, da pričakujemo od miru uresničitev vseh naših idealov. Želimo tak mir, in le tak mir bo trajen mir, le tak mir more napraviti konec borbe med narodi. To nado izrekam in v tem smislu pozdravljam tudi ponudbo za premirje in mir. Nadaljnje nemški: Dogodki, katere doživljamo v teh dneh, čustva, katere nas prevečajo, se ne dajo izraziti v najnujnejšem vprašanju: veliki so ti dogodki, svetovni. V tej debati se ne moremo omejiti na to, da iznesemo svoje pritožbe. Naj torej poizkusimo povedati, zakaj je tako prišlo, zakaj so ti dogodki bili ne-

GOVOR POSL. DR. RYBÁŘA V SEJI DRŽAVNEGA ZBORA 8. t. m. Govornik je prišel slovenski: Visoka zbornica! Na predlog našega predsednika se sicer nima vsiliti sedaj razprava o izjavi ministrskega predsednika, vendar moram pri tej priložnosti takoj izjaviti, da mi zelo poživljajo vsak poizkus, da se napravi mir, da se zopet vrnejo normalne razmere; ali obenem moram tudi izjaviti, da pričakujemo od bodočega miru izpolnitve naših želja, da pričakujemo od miru uresničitev vseh naših idealov. Želimo tak mir, in le tak mir bo trajen mir, le tak mir more napraviti konec borbe med narodi. To nado izrekam in v tem smislu pozdravljam tudi ponudbo za premirje in mir. Nadaljnje nemški: Dogodki, katere doživljamo v teh dneh, čustva, katere nas prevečajo, se ne dajo izraziti v najnujnejšem vprašanju: veliki so ti dogodki, svetovni. V tej debati se ne moremo omejiti na to, da iznesemo svoje pritožbe. Naj torej poizkusimo povedati, zakaj je tako prišlo, zakaj so ti dogodki bili ne-

GOVOR POSL. DR. RYBÁŘA V SEJI DRŽAVNEGA ZBORA 8. t. m. Govornik je prišel slovenski: Visoka zbornica! Na predlog našega predsednika se sicer nima vsiliti sedaj razprava o izjavi ministrskega predsednika, vendar moram pri tej priložnosti takoj izjaviti, da mi zelo poživljajo vsak poizkus, da se napravi mir, da se zopet vrnejo normalne razmere; ali obenem moram tudi izjaviti, da pričakujemo od bodočega miru izpolnitve naših želja, da pričakujemo od miru uresničitev vseh naših idealov. Želimo tak mir, in le tak mir bo trajen mir, le tak mir more napraviti konec borbe med narodi. To nado izrekam in v tem smislu pozdravljam tudi ponudbo za premirje in mir. Nadaljnje nemški: Dogodki, katere doživljamo v teh dneh, čustva, katere nas prevečajo, se ne dajo izraziti v najnujnejšem vprašanju: veliki so ti dogodki, svetovni. V tej debati se ne moremo omejiti na to, da iznesemo svoje pritožbe. Naj torej poizkusimo povedati, zakaj je tako prišlo, zakaj so ti dogodki bili ne-

GOVOR POSL. DR. RYBÁŘA V SEJI DRŽAVNEGA ZBORA 8. t. m. Govornik je prišel slovenski: Visoka zbornica! Na predlog našega predsednika se sicer nima vsiliti sedaj razprava o izjavi ministrskega predsednika, vendar moram pri tej priložnosti takoj izjaviti, da mi zelo poživljajo vsak poizkus, da se napravi mir, da se zopet vrnejo normalne razmere; ali obenem moram tudi izjaviti, da pričakujemo od bodočega miru izpolnitve naših želja, da pričakujemo od miru uresničitev vseh naših idealov. Želimo tak mir, in le tak mir bo trajen mir, le tak mir more napraviti konec borbe med narodi. To nado izrekam in v tem smislu pozdravljam tudi ponudbo za premirje in mir. Nadaljnje nemški: Dogodki, katere doživljamo v teh dneh, čustva, katere nas prevečajo, se ne dajo izraziti v najnujnejšem vprašanju: veliki so ti dogodki, svetovni. V tej debati se ne moremo omejiti na to, da iznesemo svoje pritožbe. Naj torej poizkusimo povedati, zakaj je tako prišlo, zakaj so ti dogodki bili ne-

GOVOR POSL. DR. RYBÁŘA V SEJI DRŽAVNEGA ZBORA 8. t. m. Govornik je prišel slovenski: Visoka zbornica! Na predlog našega predsednika se sicer nima vsiliti sedaj razprava o izjavi ministrskega predsednika, vendar moram pri tej priložnosti takoj izjaviti, da mi zelo poživljajo vsak poizkus, da se napravi mir, da se zopet vrnejo normalne razmere; ali obenem moram tudi izjaviti, da pričakujemo od bodočega miru izpolnitve naših želja, da pričakujemo od miru uresničitev vseh naših idealov. Želimo tak mir, in le tak mir bo trajen mir, le tak mir more napraviti konec borbe med narodi. To nado izrekam in v tem smislu pozdravljam tudi ponudbo za premirje in mir. Nadaljnje nemški: Dogodki, katere doživljamo v teh dneh, čustva, katere nas prevečajo, se ne dajo izraziti v najnujnejšem vprašanju: veliki so ti dogodki, svetovni. V tej debati se ne moremo omejiti na to, da iznesemo svoje pritožbe. Naj torej poizkusimo povedati, zakaj je tako prišlo, zakaj so ti dogodki bili ne-

GOVOR POSL. DR. RYBÁŘA V SEJI DRŽAVNEGA ZBORA 8. t. m. Govornik je prišel slovenski: Visoka zbornica! Na predlog našega predsednika se sicer nima vsiliti sedaj razprava o izjavi ministrskega predsednika, vendar moram pri tej priložnosti takoj izjaviti, da mi zelo poživljajo vsak poizkus, da se napravi mir, da se zopet vrnejo normalne razmere; ali obenem moram tudi izjaviti, da pričakujemo od bodočega miru izpolnitve naših želja, da pričakujemo od miru uresničitev vseh naših idealov. Želimo tak mir, in le tak mir bo trajen mir, le tak mir more napraviti konec borbe med narodi. To nado izrekam in v tem smislu pozdravljam tudi ponudbo za premirje in mir. Nadaljnje nemški: Dogodki, katere doživljamo v teh dneh, čustva, katere nas prevečajo, se ne dajo izraziti v najnujnejšem vprašanju: veliki so ti dogodki, svetovni. V tej debati se ne moremo omejiti na to, da iznesemo svoje pritožbe. Naj torej poizkusimo povedati, zakaj je tako prišlo, zakaj so ti dogodki bili ne-

GOVOR POSL. DR. RYBÁŘA V SEJI DRŽAVNEGA ZBORA 8. t. m. Govornik je prišel slovenski: Visoka zbornica! Na predlog našega predsednika se sicer nima vsiliti sedaj razprava o izjavi ministrskega predsednika, vendar moram pri tej priložnosti takoj izjaviti, da mi zelo poživljajo vsak poizkus, da se napravi mir, da se zopet vrnejo normalne razmere; ali obenem moram tudi izjaviti, da pričakujemo od bodočega miru izpolnitve naših želja, da pričakujemo od miru uresničitev vseh naših idealov. Želimo tak mir, in le tak mir bo trajen mir, le tak mir more napraviti konec borbe med narodi. To nado izrekam in v tem smislu pozdravljam tudi ponudbo za premirje in mir. Nadaljnje nemški: Dogodki, katere doživljamo v teh dneh, čustva, katere nas prevečajo, se ne dajo izraziti v najnujnejšem vprašanju: veliki so ti dogodki, svetovni. V tej debati se ne moremo omejiti na to, da iznesemo svoje pritožbe. Naj torej poizkusimo povedati, zakaj je tako prišlo, zakaj so ti dogodki bili ne-

GOVOR POSL. DR. RYBÁŘA V SEJI DRŽAVNEGA ZBORA 8. t. m. Govornik je prišel slovenski: Visoka zbornica! Na predlog našega predsednika se sicer nima vsiliti sedaj razprava o izjavi ministrskega predsednika, vendar moram pri tej priložnosti takoj izjaviti, da mi zelo poživljajo vsak poizkus, da se napravi mir, da se zopet vrnejo normalne razmere; ali obenem moram tudi izjaviti, da pričakujemo od bodočega miru izpolnitve naših želja, da pričakujemo od miru uresničitev vseh naših idealov. Želimo tak mir, in le tak mir bo trajen mir, le tak mir more napraviti konec borbe med narodi. To nado izrekam in v tem smislu pozdravljam tudi ponudbo za premirje in mir. Nadaljnje nemški: Dogodki, katere doživljamo v teh dneh, čustva, katere nas prevečajo, se ne dajo izraziti v najnujnejšem vprašanju: veliki so ti dogodki, svetovni. V tej debati se ne moremo omejiti na to, da iznesemo svoje pritožbe. Naj torej poizkusimo povedati, zakaj je tako prišlo, zakaj so ti dogodki bili ne-

GOVOR POSL. DR. RYBÁŘA V SEJI DRŽAVNEGA ZBORA 8. t. m. Govornik je prišel slovenski: Visoka zbornica! Na predlog našega predsednika se sicer nima vsiliti sedaj razprava o izjavi ministrskega predsednika, vendar moram pri tej priložnosti takoj izjaviti, da mi zelo poživljajo vsak poizkus, da se napravi mir, da se zopet vrnejo normalne razmere; ali obenem moram tudi izjaviti, da pričakujemo od bodočega miru izpolnitve naših želja, da pričakujemo od miru uresničitev vseh naših idealov. Želimo tak mir, in le tak mir bo trajen mir, le tak mir more napraviti konec borbe med narodi. To nado izrekam in v tem smislu pozdravljam tudi ponudbo za premirje in mir. Nadaljnje nemški: Dogodki, katere doživljamo v teh dneh, čustva, katere nas prevečajo, se ne dajo izraziti v najnujnejšem vprašanju: veliki so ti dogodki, svetovni. V tej debati se ne moremo omejiti na to, da iznesemo svoje pritožbe. Naj torej poizkusimo povedati, zakaj je tako prišlo, zakaj so ti dogodki bili ne-

GOVOR POSL. DR. RYBÁŘA V SEJI DRŽAVNEGA ZBORA 8. t. m. Govornik je prišel slovenski: Visoka zbornica! Na predlog našega predsednika se sicer nima vsiliti sedaj razprava o izjavi ministrskega predsednika, vendar moram pri tej priložnosti takoj izjaviti, da mi zelo poživljajo vsak poizkus, da se napravi mir, da se zopet vrnejo normalne razmere; ali obenem moram tudi izjaviti, da pričakujemo od bodočega miru izpolnitve naših želja, da pričakujemo od miru uresničitev vseh naših idealov. Želimo tak mir, in le tak mir bo trajen mir, le tak mir more napraviti konec borbe med narodi. To nado izrekam in v tem smislu pozdravljam tudi ponudbo za premirje in mir. Nadaljnje nemški: Dogodki, katere doživljamo v teh dneh, čustva, katere nas prevečajo, se ne dajo izraziti v najnujnejšem vprašanju: veliki so ti dogodki, svetovni. V tej debati se ne moremo omejiti na to, da iznesemo svoje pritožbe. Naj torej poizkusimo povedati, zakaj je tako prišlo, zakaj so ti dogodki bili ne-

GOVOR POSL. DR. RYBÁŘA V SEJI DRŽAVNEGA ZBORA 8. t. m. Govornik je prišel slovenski: Visoka zbornica! Na predlog našega predsednika se sicer nima vsiliti sedaj razprava o izjavi ministrskega predsednika, vendar moram pri tej priložnosti takoj izjaviti, da mi zelo poživljajo vsak poizkus, da se napravi mir, da se zopet vrnejo normalne razmere; ali obenem moram tudi izjaviti, da pričakujemo od bodočega miru izpolnitve naših želja, da pričakujemo od miru uresničitev vseh naših idealov. Želimo tak mir, in le tak mir bo trajen mir, le tak mir more napraviti konec borbe med narodi. To nado izrekam in v tem smislu pozdravljam tudi ponudbo za premirje in mir. Nadaljnje nemški: Dogodki, katere doživljamo v teh dneh, čustva, katere nas prevečajo, se ne dajo izraziti v najnujnejšem vprašanju: veliki so ti dogodki, svetovni. V tej debati se ne moremo omejiti na to, da iznesemo svoje pritožbe. Naj torej poizkusimo povedati, zakaj je tako prišlo, zakaj so ti dogodki bili ne-

GOVOR POSL. DR. RYBÁŘA V SEJI DRŽAVNEGA ZBORA 8. t. m. Govornik je prišel slovenski: Visoka zbornica! Na predlog našega predsednika se sicer nima vsiliti sedaj razprava o izjavi ministrskega predsednika, vendar moram pri tej priložnosti takoj izjaviti, da mi zelo poživljajo vsak poizkus, da se napravi mir, da se zopet vrnejo normalne razmere; ali obenem moram tudi izjaviti, da pričakujemo od bodočega miru izpolnitve naših želja, da pričakujemo od miru uresničitev vseh naših idealov. Želimo tak mir, in le tak mir bo trajen mir, le tak mir more napraviti konec borbe med narodi. To nado izrekam in v tem smislu pozdravljam tudi ponudbo za premirje in mir. Nadaljnje nemški: Dogodki, katere doživljamo v teh dneh, čustva, katere nas prevečajo, se ne dajo izraziti v najnujnejšem vprašanju: veliki so ti dogodki, svetovni. V tej debati se ne moremo omejiti na to, da iznesemo svoje pritožbe. Naj torej poizkusimo povedati, zakaj je tako prišlo, zakaj so ti dogodki bili ne-

GOVOR POSL. DR. RYBÁŘA V SEJI DRŽAVNEGA ZBORA 8. t. m. Govornik je prišel slovenski: Visoka zbornica! Na predlog našega predsednika se sicer nima vsiliti sedaj razprava o izjavi ministrskega predsednika, vendar moram pri tej priložnosti takoj izjaviti, da mi zelo poživljajo vsak poizkus, da se napravi mir, da se zopet vrnejo normalne razmere; ali obenem moram tudi izjaviti, da pričakujemo od bodočega miru izpolnitve naših želja, da pričakujemo od miru uresničitev vseh naših idealov. Želimo tak mir, in le tak mir bo trajen mir, le tak mir more napraviti konec borbe med narodi. To nado izrekam in v tem smislu pozdravljam tudi ponudbo za premirje in mir. Nadaljnje nemški: Dogodki, katere doživljamo v teh dneh, čustva, katere nas prevečajo, se ne dajo izraziti v najnujnejšem vprašanju: veliki so ti dogodki, svetovni. V tej debati se ne moremo omejiti na to, da iznesemo svoje pritožbe. Naj torej poizkusimo povedati, zakaj je tako prišlo, zakaj so ti dogodki bili ne-

GOVOR POSL. DR. RYBÁŘA V SEJI DRŽAVNEGA ZBORA 8. t. m. Govornik je prišel slovenski: Visoka zbornica! Na predlog našega predsednika se sicer nima vsiliti sedaj razprava o izjavi ministrskega predsednika, vendar moram pri tej priložnosti takoj izjaviti, da mi zelo poživljajo vsak poizkus, da se napravi mir, da se zopet vrnejo normalne razmere; ali obenem moram tudi izjaviti, da pričakujemo od bodočega miru izpolnitve naših želja, da pričakujemo od miru uresničitev vseh naših idealov. Želimo tak mir, in le tak mir bo trajen mir, le tak mir more napraviti konec borbe med narodi. To nado izrekam in v tem smislu pozdravljam tudi ponudbo za premirje in mir. Nadaljnje nemški: Dogodki, katere doživljamo v teh dneh, čustva, katere nas prevečajo, se ne dajo izraziti v najnujnejšem vprašanju: veliki so ti dogodki, svetovni. V tej debati se ne moremo omejiti na to, da iznesemo svoje pritožbe. Naj torej poizkusimo povedati, zakaj je tako prišlo, zakaj so ti dogodki bili ne-

GOVOR POSL. DR. RYBÁŘA V SEJI DRŽAVNEGA ZBORA 8. t. m. Govornik je prišel slovenski: Visoka zbornica! Na predlog našega predsednika se sicer nima vsiliti sedaj razprava o izjavi ministrskega predsednika, vendar moram pri tej priložnosti takoj izjaviti, da mi zelo poživljajo vsak poizkus, da se napravi mir, da se zopet vrnejo normalne razmere; ali obenem moram tudi izjaviti, da pričakujemo od bodočega miru izpolnitve naših želja, da pričakujemo od miru uresničitev vseh naših idealov. Želimo tak mir, in le tak mir bo trajen mir, le tak mir more napraviti konec borbe med narodi. To nado izrekam in v tem smislu pozdravljam tudi ponudbo za premirje in mir. Nadaljnje nemški: Dogodki, katere doživljamo v teh dneh, čustva, katere nas prevečajo, se ne dajo izraziti v najnujnejšem vprašanju: veliki so ti dogodki, svetovni. V tej debati se ne moremo omejiti na to, da iznesemo svoje pritožbe. Naj torej poizkusimo povedati, zakaj je tako prišlo, zakaj so ti dogodki bili ne-

GOVOR POSL. DR. RYBÁŘA V SEJI DRŽAVNEGA ZBORA 8. t. m. Govornik je prišel slovenski: Visoka zbornica! Na predlog našega predsednika se sicer nima vsiliti sedaj razprava o izjavi ministrskega predsednika, vendar moram pri tej priložnosti takoj izjaviti, da mi zelo poživljajo vsak poizkus, da se napravi mir, da se zopet vrnejo normalne razmere; ali obenem moram tudi izjaviti, da pričakujemo od bodočega miru izpolnitve naših želja, da pričakujemo od miru uresničitev vseh naših idealov. Želimo tak mir, in le tak mir bo trajen mir, le tak mir more napraviti konec borbe med narodi. To nado izrekam in v tem smislu pozdravljam tudi ponudbo za premirje in mir. Nadaljnje nemški: Dogodki, katere doživljamo v teh dneh, čustva, katere nas preveč

proti sovražniku: pobirali so talce v lastni deželi; postavljali so jih na stroje pri vlakih in jim grozili, da jih ustrelje na mestu, ako prifrčijo le kamenčič v stroji.

Ta sistem, ki je rodil največje ogorčenje, pa naj sedaj zopet oživi nasovo! Čuje se, da se namerava iznova pobirati talci v Bosni in Hercegovini (medicini: Čute, čute!) Ali teh nečlovečnosti se ni zadržalo!

Ako bi bilo res, da hočejo novo Avstrijo, čemu potem vse ta nasilstva? Vidi se, da so bile to le besede, ki naj bi napravile vtis v inozemstvu. Da bi nevoljo avstrijskih narodov potlačili, so tako govorili. To ni pomajanje Avstrije, gospoda, to je vrnitev stare predramarje Avstrije.

Vsi nudiči za mučenje, kakor je bilo nekaj v Italiji, so se poskušali iz arhivov v volnem ministrstvu: ne se brez postave, ampak proti postavi se je postavilo. Ob takem postopanju naj bi mi potem kazali ljubezen za to monarhijo! Bil bi čudež, ako bi naši narodi ne bili proti temu. To sleparstvo z navdušenjem pa ni moglo dolgo držati. Končno so maske vrgli proč. Ni se več govorilo o pomajenju Avstrije, nič več o tem, da morajo imeti vsi narodi enake pravice, da so vsi doprinesli enake žrtve, izjavilo se je: Vzpostaviti se mora

nemška nadvlada v Avstriji.

Označila se je enostavno nemška hegemonija za vladni program.

Kaj takega pa se v Avstriji brez nasilstva na drugih narodih ne da izvesti. Mi smo v absolutni večini; tukaj izvedba takega programa ni mogoča, vsaj ne brez nasilstva. Ob tvoritvi parlamenta je preganjanje prišlo malo pomajati; toda povrnilo se je zopet na staro pot. Ni zadostovalo več črtanje neprijateljskih mest v časopisih, ampak časopisi so se kratkoma ustavili. Prepovedali so nam izdajanje »Jugoslavana«. Domovine itd., prepovedali so izdajanje »Narodnih Listov«. Zafro se je vsako prosto politično gibanje, prepovedalo vsako zborovanje. Sedaj pa se imenuje kot posebna naklonjenost, ako se nam najmilejše dovolijo shodi, na katerih naj se govori o davčnih predlogih, na katerih naj priporočamo ljudem davke (veselost, medicini, smehi). Le še propagando za podpiranje vojnega posejila bi nam morda dovolili.

Na ta način in s takimi sredstvi hočejo pri nas utrditi nadvlado Nemcev. V zadnjem času so se pričela, kar se sicer upravlja tiče.

naravnost neverjetna nasilstva.

Naj omenim le nekatere slučaje. Tako n. pr. zadeva upokojitve obeh šolskih ravnateljev na Kranjskem, ravnatelj Cora v Ljubljani in ravnatelj dr. Lončarja v Idriji. Cora je Nemec. Tega ni nikdar tajili in tudi ni postal morda renegat. Toda ker je uvelred red, ker je skušal neznosne razmere na nemški reakci v Ljubljani odpraviti, ker se ni pokoril, ko je hotel šolski nadzornik Belar vplivati v priloge nacionalnih profesorjev in svojega sina, ker se je pokazal vztrajen in se ni vdal vplivom, so ga čisto enostavno, brez preiskave, brez kakšnega postopanja ostavili. (Klic: Čute, čute!). In dr. Lončar je moral žniti deliti asodo, vsled čisto navadnega osumljenja, obrekovalja, ki se je gotovo izkazalo že kot neutemeljeno. Tudi on se je moral umekniti, tudi on je moral čutili, da je bil proklamiran v Avstriji nemški kuruz.

Slo je pa še dalje. Zadovali se niso s tem, da so premeščali naše uradnike v tuje kraje oziroma jih vključili oblihi niso premeščali nazaj v njih domača službena mesta (posl. Gostinčar: Preganjanje železničarjev); posebno kar se tiče železničarjev, se je storilo vse, da se odstranijo iz domovine in se jim onemogoči vrnitev. Pa še več, uporabljajo se

naravnost sramotna sredstva:

podpirajo se časopisi, ki delujejo v narodnosovražnem smislu. Oproščajo se v to svrhu, častniki, o katerih se je reklo, da so pri volikih nenadomestljivi; in ti se postavljajo v uradništva listov. To se je zgodilo v Bosni in se ne morda, da se na ta način pridobi ljubezen narodov; to se je zgodilo tudi na Kranjskem. Mislilo, da bodo na ta način vzbudili navdušenje, katerega pač ni.

Naravno je, da je zadel ta sistem pri vladnih krogih na neki gotov odpor in enako tudi pri nemških krogih. Občutljivejše narave čutiljo kot sramotno, da se poslužuje država takih sredstev nasproti lastnim državljanom. Čuti se neprijetno, da se dela na tak turv način za uničenje celih narodov.

Zato so izšli druge parole: Staatsraison, državna potreba, da, prišlo se je govoriti o nemškem hrbišču države. To so prevedli potem nemški radikali in nemški nacionalci iz izrazom:

Avstrija mora biti nemška.

ali je pa sploh ne bo več in v smislu tega gesla so se potem cele stranke, ki so poprej govorile o Avstriji le z zanimanjem, razkrile nenkrat kot cvet patriotizma in opera dinastije. Nastopali so in govorili le o interesih Avstrije, interesih dinastije ter trdili, da se zavzemajo za čisto. Ravno danes sem čital v vsenskim dnevniki »All-deutsches Tagblatt« uvodnik, ki označa čisto za veleizdajalce, zlonia nad njimi pulico in jih denuncira kot veleizdajalce; in to dela vsenemška stranka, ki si je vendar zapisala v prvo točko svojega programa veleizdajstvo, ki od veleizdajstva živi. Tu se ravno vidi, da tudi te nemške parole niso bile nič drugega kot laž in sleparstvo. Ne gre jim torej za interese Avstrije, ampak za interese Nemčije. Do najvišjih krogov si je dobila tel misel:

mi smo le vazali Nemčije.

Razumne se, da se dela v Ogrski enako; tudi tam se govori o državnem rezonu, državnih potrebah; tudi tam vlada

program preganjanja nemadžarskih narodov.

Ko vse to vidimo in na lastni koži izkušamo, ali se more od nas zahtevati, da se ogrevamo za to državo, ali je čudež, ako se glasi, da s tako državo nečemo imeti nič opraviti? Očita se nam, da pričakujemo rešitve od inozemstva; očita se nam

priljubljenost z entente.

Ako mirno premislimo, kaj se je vse v tej vojni zgodilo, kaj se je uganjalo v krogih nemško-nacionalcev, da je vlada z nemškimi nacionalci vred vedno prilagajala svoj program dogodkom na bojišču, potem se ni treba čuditi, ako se je isto zgodilo tudi na naši strani. Začetkom vojne, kakor sem že omenil, je vladalo prepričanje pri Nemcih, da prinese ta vojna

obračun s Slovani.

toda ne samo s Slovani v inozemstvu, ampak tudi z avstrijskimi Slovani. Bili so prepričani, da je prišla ura, ko bodo Slovane, če že ne uničijo, vsaj napravili nevarne. In to prepričanje je vladalo

tako dolgo, dokler ni izbruhnila ruska revolucija. Toda tudi pred rusko revolucijo, pri menjavi vladne celotno po Clam-Martiničevi vladi so se hoteli nemški belangji z nasiljem uresničiti, na profilu staven način uresničiti v postavi. Tu je dokaz, da se je zaupalo v dogodke na bojišču, da so upali z njih pomočjo uresničiti nemške zahteve brez posebnega upora. Sele ruska revolucija je gospode pripravila na druge misli, ker so se zbal, da bi se tudi pri nas lahko kaj takega zgodilo. To je gospode spravilo do tega, da so sklenili

sklicanje parlamenta.

Tukaj v parlamentu se je hotelo potem na druge strme igrati. In to ne zato, ker bi bili ti ljudje prišli do mnenja, da je njihovo ravnanje vredno zaničevanja, ampak zato, ker so jih v to prišli zunanji dogodki. Kakor hitro je pa imela ruska revolucija za posledico oslabilenje ruske armade, kakor hitro je bila ruska ofenziva ustavljena, že so govorili zopet drugače: o nemških belangih, o nemško-nacionalni Avstriji itd. Vladi je našla oporo pri tem svojem ravnanju v ofenzivi proti Italiji. Da, Seidler je imel tako trdno upanje, da bi hotel ustreči vsem željam Nemcev, da je izklučil za več mesecev parlament. Sele dogodki na bojišču, šele ne ravno ugodni položaj naše in nemške armade na bojišču je povzročil izpremembo razpoloženja, šele vse to je nagnilo vlado, da se nam je približala z nekimi obljubami avtonomije itd. In ko se je nazadnje položaj na frontah vsak dan slabšal, ko je bilo jasno, da

miru zmagajo ne dosežemo.

tedaj so prišli celo s ponudbo samostojne jugoslovanske države v okviru monarhije. Tu se obljubila celo, da hočejo združiti vse hrvatske in srbske zemlje v okviru monarhije in državno obliko. Ali pri tem še vedno upajo, da naši zahtev na bo treba popolnoma izpolniti. Kajti, kakor slišimo, hočejo nas Slovence in Hrvate v Istri izključiti, mi naj ne spadamo k jugoslovanskim državi. Omeniti moram kratko, da je upanje, da se bo jugoslovanski narod dal s tako ponudbo zadovoljiti, enostavno varanje samega sebe. (Odobrovalje). Danes ni zavednega Jugoslavana, naj si bo Slovenec, Hrvat ali Srb, ki bi bil zadovoljen s tako rešitvijo. (Zelo dobro!) Ako se namerava res to izvesti in ako se upa s tem napraviti v inozemstvu vtis, je to velika prevara. Nasprotno, Hrvate in Srbe v imenovanih deželah s tem ne bodo zadovoljili, nas pa razžarjati

do obna in upora.

S tem ne bo dosežena nič drugega kakor to, da inozemstvo izve, kako nezadovoljni smo v tej državi. (Priljubljenost).

Ko sem navedel, kako so se vlada in nemški nacionalci vedno ravnali po fronti, se ne smete čuditi, da končno tudi mi gledamo na fronto in delamo odvisno svoje ravnanje od vojnega položaja, da kratko pravimo, da

nismo nobenega zaupanja do vas.

Kajti kar vi obljubljate v neugodnem trenutku, zopet preključite, ko se položaj na fronti izpremeni. V take ponudbe ne moremo zaupati.

Skušalo se je tudi na druge načine vplivati na nas. Hoteli so nas vzgojiti patriotsko ne samo z nasilstvom, ampak tudi s kulturnimi sredstvi. Znano je, kako so

kastirali naše šolske učne knjige.

da so iz njih odstranili vse, kar spominja na našo zgodovino. Ali to je brezuspešno podjetje. Tudi ako vse odstranijo iz šolskih knjig, kar spominja na našo zgodovino, ne morejo tega nadomestiti z ničemer, kar nas bi navduševalo za to državo. Jeli zgodovina Avstrije res tako slava, da bi se mogli za njo ogrevati? Nasprotno; kar je v avstrijski zgodovini v resnici kot velikan in ki je v boj proti slovanskim narodom ali svobodnemu gibanju.

(Priljubljenost). Že ustanovili naše monarhije je postal slovit s tem, da se je bojeval in ubil največjega Premislavca, kralja Opokarja; torej boji proti češkemu narodu. Dalje slava husitska doba, ko se je prvič pojavila misel prostosti v Evropi. Tudi iz te dobe zgodovina ne ve nič drugega povedati, kakor da je nastopila Avstrija proti temu gibanju z vsemi sredstvi. Ali morejo biti Čehi za avstrijsko zgodovino navdušeni? Tudi v današnji dobi vidimo neprestano boj proti svobodnemu mišljenju; n. pr. v Italiji, kjer se je zatiralo gibanje v dosegu politične svobode s policijskimi sredstvi na krvav način. Da, celo cesar, ki stoji v avstrijski zgodovini v resnici kot velikan in ki je v resnici veliki storil, celo cesar Jožef II. se ne slavi v Avstriji radi velikih reform na polju svobode, temveč za slave kot germanizatorja. Zakaj so nemška mesta in trgi imenovali ceste po tem cesarju? Ne morda radi oprostitve kmetu, ne radi njegovega svobodnomisljenega mišljenja, temveč ker ga smatrajo za prvoobojevnika, za prototip germanizacije. In pri tem naj se ni navdušujemo za avstrijsko zgodovino? Mislino, da se celo med Nemci ne navdušujejo za to, marveč se navdušujejo Nemci nasprotno na boji Nemčije, na velikosti Nemčije.

Tudi sedanja vlada ni opustila prejšnjega sistema. Sele v zadnjih dneh se malo podaja, šele v zadnjih dneh nas skuša zadovoljiti. Kakor vedno, prihaja tudi sedaj prepozno. Mi kraikomalo ne moremo več imeti nobenega zaupanja, nobene vere več, potem ko so nas vedno varali, potem ko se je vladni sistem vedno zopet izpremenil, kakor se je pač ravno izpremenil noznanji in zunanji položaj. Zato tudi od avstrijske vlade, od avstrijskih faktorjev sploh ne moremo več pričakovati rešitve našega vprašanja. To dokazujejo ravno govorice, katere sem preje omenjal, da se misli na delno rešitev vprašanja, da hočejo zopet rešiti narazen, da bi nas Slovence tem lažje zatrli. Odrezati hočejo Dalmacijo, hočejo odrezati tudi Galicijo, da bi mogli nam potem napraviti kence. Ako zahtevamo posebno razmerje, smo takoj veleizdajalci; ako hočejo Nemci, ako vlada hoče odstopiti Dalmacijo Ogrski, če je treba Galicijo dovesti posebno razmerje, potem ni to ničliko veleizdajalstvo, ampak je to najvišja državna pамет, ampak seveda samo v interesu Nemcev. Prišli smo do tega prepričanja, da se naše vprašanje enostavno ne da rešiti tukaj, predvsem radi Bosne in Hercegovine.

Vprašanje Bosne in Hercegovine.

je postalo mednarodno vprašanje, tudi vprašanje naše morske obali je mednarodno vprašanje. Da, bi je čis, ki piti ni tako daleč, ko je bila rešitev našega vprašanja mogoča s strani naših vladnih faktorjev; mi smo jim kazali pot, izrekli smo v majinski deklaraciji jasno, kako si želimo rešitev tega vprašanja. Kako pa je bila sprejeta

maljuška deklaracija!

Izpočetka nas sploh niso smatrali za resne; mislili so, da je to le fraza, da je to le prapor, pri kateri se hočemo nadalje bojevati, ne da bi ho-

teli vztrajati na izpolnitvi svojih zahtev. Kasneje, ko so videli, da je ves narod prejšnjim tega gibanja, da si je priborila edinstvo slovanskih rodov zahteva po zedinjenju in državni samostojnosti, da ves narod, počenši na Koroskem pa doli do Vardarja štrmi za tem zedinjenjem, so nas imenovali veleizdajalce in ravnali z nami kakor z veleizdajalci in so mislili, da nas bodo diskreditirali na ta način na zbolaj in na zgoraj n nam napravili vse mogoče. Toda to predhvačanje nam ne ni nič škodovalo, temveč ob današnjem razpoloženju ljudstva zelo koristilo. Danes so vprašanje ne da več tako rešiti, kakor so si to svoj čas gospodje predstavljali: danes se z majnimi koncesijami ne more več zadovoljiti;

danes zahtevamo popolno in celotno rešitev našega vprašanja.

Pa se v zadnji urt prihaja vlada z novo in topot zelo grdo namero. Čeprav je morala že uvideti, da s tem špicelskim in demucijacijskim sistemom tako mogočnega ljudskega gibanja ne more zatreti. Vladi, in sicer vladi ekselence sedanjega ministrskega predsednika je izdala naredbo, s katero se političnim oblastim nalaga, takoj odkriti vsakega poslanca, ki govori na kakem shodu na način, ki vladi ni prijeten, in da se mora takoj zahtevati izročitev sodišču. Gre torej

naravnost proti poslanecem.

Hočejo jih na ta način ostrašiti. In pri tem si je vlada svesta, da se poslužuje obsodbe vrednega sredstva; kajti vlada opozarja v dotični odredbi oblastim na to, da postopanje ne bo privelo do nikakega posebnega uspeha, ker ni pričakovati pripraki glede izročitve, kakor je v navadi tukaj v hizi, da bi se izročil poslanec radi svojega političnega delovanja sodišču; ovadba naj se pa vkljub temu vloži. Glede na tega veslopostevanega klubovega načelnika je direktno bil izdan nalog, da se mora napraviti proti njemu ovadba radi nekega govora, ki ga je imel na Vrhniki (Klic: Čute, čute!) ter da se mora tamošnji orožniški stražmojster pozvati na zagovor, ker sedaj se ni napravil kazenske ovadbe.

Na ta način mislijo, gospode, da bodo rešili Avstrijo, na ta način mislijo da bodo zatrli gibanje. Zastonj je, ako gospode mislijo, da bodo s takimi maleukostnimi, pa grdimi sredstvi koga ostrašili. In ako mislijo, da bodo vplivali s tem na naše ljudstvo, se motijo.

Vlada bo s takimi dejanji izzvala odpor, upor, ki bo vse desedaj znano prekošil. Narod si prvič kaj takega ne da več uganjati, in drugič.

Igra z ognjem v najnevarnejši uri.

Vlada si je bila pri izdaji te odredbe celo svesta, da se s tem ne žali samo naša čustva, marveč je mislila, da se s tem žali čit cele zbornice, da se namreč zbornica celotno upre proti temu postopanju, in je zato izdala nadalje omejujoče odredbe a vkljub temu vztraja na tem, da se vlože kazenske ovadbe.

Pri tem nam ne ostane nič drugega, kakor da ohranimo mirno kri in čakamo, da pride ura, ki tudi nam prinese

rešitev iz takega stanja.

take vlade. Kakšna bo rešitev, tega danes ne moremo vedeti.

lako mirno rečemo: Tudi mi polagamo svoje nade v roke Wilsona, tudi mi upamo in pričakujemo od nastopa Wilsonovega srečno in ugodno rešitev našega vprašanja. (Zivahno priljubljenost; govorniku čestitajo).

Razne politične vesti.

So že v Canossi! Canossa je bil grad na strmem skalovju v italijanski pokrajini Reggio nell' Emilia. Zgodovinsko znamenit je postal ta grad v 11. stoletju po delstvu, da je cesar Henrik IV. prišel tjakaj v znak pokore pred papežem Gregorjem VII. Danes pa je nemško časopisje v Canossi pod — Wilsonom. Celotno »Neue Freie Presse« je šla med epokojene, prav lista »Neue Freie Presse«, ki jej je bilo doslej življenski poklic delo prigajanje na čelu nemškega furorja v Avstriji, zastrupljajoč s tem življenje med narodi. To delo tega lista v dunajski Fichtegasse je bilo nekoč označeno v avstrijskem parlamentu z drastično besedo: ihr verfluchtes Handwerk — prokleto rokodelstvo. Kjer in kadarkoli je bila kaka gojia ne le proti slovanskim narodom, ampak tudi proti vsemu, kar se je — v notranji in vnani politiki — postavljalo na pot besnilu nemškega radikalizma; vsikdar in povsod je načelovala — »Neue Freie Presse«. Tako je prednjačila tudi kampanji proti Wilsonu in njegovim mirovnim idejam — še pred nekoliko meseci. Te dni pa je pisala prav lista »Neue Freie Presse« v znamenitem članku: »Danes se upirajo pogledi na predsednika Wilsona... On je v Sofiji nosilec miru ter porablja svoj vpliv, da uredi stvari na Balkanu... Ako jim (ententnim vlastim) on naloži, se morajo v par urah odločiti o mirovnem predlogu... Wilson odloča o svršetku vojne... Wilson je bil pred par leti nosilec miru, a človečenstvo bi ga bilo blagoslavljalo, če bi bil tedaj vselil njegovo ime, kot državnik, bi bilo ostalo nesmrtno! Med centralnimi vlastmi in entento leže štiri vojna leta, med njimi stoje duše padlih. Tu bi mogel pomoči samo Wilson, ako je pri-

pravljen za to. Tako piše danes »Neue Freie Presse«. Pred meseci pa jej je bil Wilson nespretno, hmvavec, zavratnež, ki mu ni ničesar zaupati; njegove ideje so bile neizvedljive. Danes apelirajo nanj kot odrešenika, naj porabi svoj vpliv, moč svojih idej, da se v človeštvo povrne mir, da bo konec klanja med narodi! Tudi »Neue Freie Presse« je prišla v Canosso. Ali apelira naj tudi na — samo sebe, na svoj nemški narod! Ako mu je res do tega, da se doseže, kar naj — po njenem mnenju — doseže Wilson, mu morajo pomoči tudi Nemci! Prepadi, ki ločuje našo monarhijo od Wilsona in njegovih zasnov, se premesti, ako avstrijski Nemci revidirajo vso svojo dosedajšnjo politiko napram drugim narodom. Vodilna misel Wilsonova je: enaka pravica vsem narodom! Če naj se sklene mir brez aneksij in kontribucij, potem naj pride tudi med narodi te države do miru, ki za vedno izključi vsako narodno osvajanje in ki ne naloži nobenemu narodu nikake kontribucije na račun njegovih pogojev za svobodno samosvoje življenje. V tak notranji mir morajo privoliti avstrijski Nemci! Če se hoče, da se monarhija približa Wilsonu, če hoče kdo zadobiti pravico do apela nanj, naj poravnata ta svetovni konflikti, se mora ukloniti njegovemu velikemu principu samoodločbe narodov! Sele tedaj, ko bo »Neue Freie Presse« apelirala na Nemce, naj se uklonijo temu principu in se odkrito, brez vsakih zavratnih misli, odločijo za izvedbo njegovo: šele potem bomo verjeli, da je šla v Canosso kot resnično spokorjena grešnica!

Mir se sklene med narodi. »Slovenec« objavlja naslednje poročilo z Dunaja: Kar se tiče miru, se na Dunaju obče smatra, da Nemčija popolnoma ugodni Wilsonovim zahtevam, le z izpremembo, da hoče prositi za nekaj dni časa, da izprazni Francijo in Belgijo. Dejstvo, da Wilson še ni odgovoril na avstrijsko-ogrsko noto, se komentira na najrazličnejše načine. Nastala je velika konsternacija. Izraža se nujenje, da hoče Wilson najprej razbistri položaj za Nemčijo, ker na ta način izgubi zadnjo odprano možnost. Govori se, da se hoče Wilson postaviti na stališče, da je avstro-ogrška vlada kompetentna samo za sklenitev kapitulacijske pogodbe, nato pa da pridejo do besede zastopniki posameznih narodov.

Vas včas! Gorje premaganim! Ta klic Brena ob zavzetju Rima 390 let pred Kristom, bi se dal varirati in aplicirati: Gorje mogotcem, ki so — padli. To grenko resnico okuša sedaj tudi strmoglavljen bivši kralj Bolgarske Ferdinand. Dokler je bil na moči, so ga slavili kot posebjeno vladarsko in državniško modrost, so mu kadili, slaveč njegovo zavezniško zvestobo. Danes pa mečejo isti slavilski kamenje vanj in ne le kot vladarja ampak tudi v njegovo »kvaliteto« — človeka. »Information« ga označa n. pr. kot komedijanta na prestolu. Njegova igra da je začela kot veselolga — češ: bil je stalna karikatura v šaljivih listih. — a končala je kot žalostna drama. V Bolgarsko da je prišel proti volji Evrope, ali ob okolištinah, ki bi mu bile — če bi bil postopal dostojno in pošteno, — dale možnost, da bi bil estal tam do konca svojih dni. Ali, navdajali so ga nizkojni nagoni, obvladovalo ga je brezmejno slavoheleje in brezmerno samoveljčje. Rečeni list očita Ferdinandu dalje, da je tiral hinavsko igro z našo monarhijo in z Rusijo. Bil da je spreten političen ekakamoter, kameleon, ki je sanjal o zavojevanju Carigrada in kronanju svojem kot cesarja Bizanca, a ta sen mu je po njegovi lastni krivdi izginil v pregnanstvu. Očita mu, da je v isti čas, ko je beračil pri cesarju Francu Josipu za podelitev zlatega ruma, predložil caru v Petrogradu pogodbo, naperjeno proti monarhiji. Tako dvoimno igro da je igral tudi v balkanski zvezi, kar pa je bilo v njegovo pogubo in je končalo v sramoto. Dokler je — pripoveduje »Information« dalje — še živel njegova mati, princesa Klementina, ki je bila spretna, previdna in tenkočutna diplomatinka, ter je za kulismi držala vajeti v rokah: dočel se je pač zado, da je Ferdinandu spreten in jak državni krmljar. Po njeni smrti pa niso imle njegove želje, njegovo častihlepe in njegov despotizem nobene mere več. Taki je vrgel svojo deželo v nesrečo. Sedaj izvršeni zadnji čin njegove vladje je bil vreden njegovega prejšnjega življenja: izdajstvo na svojem narodu, izdajstvo na zaveznikih! — Tako leti sedaj kamenje v vladarja in v človeka Ferdinand! Saj smo rekli: Gorje poraženem, gorje padlim mogotcem!

Zakaj šele sedaj? Nikdo ne more v tem trenutku — izvaja »Arbeiter-Zeitung« — vedeti, kakov uspeh bo imel največji mirovni korak osrednjih vlasti. Ali, v imenu izmučenega in izkrvavelega človeštva se more iz najgloblje čustvovanja izreči nada, da ta korak ne bi bil zastoj storjen. Osrednji vlasti predlagajo predsedniku Wilsonu, naj bi njegovih 14 točk služilo kot podlaga za pogajanja. Vsakomur pa se stavlja v tem trenutku vprašanje: Zakaj sta prišla ta predlog in ta ponudba šele sedaj? Zakaj se nista podala takoj tedaj, ko je Wilson postavil svoja načela? To tem bolj, ko naziraju osrednji vlasti, kakor so jih proglasila oficijelno, v tako veliki meri soglašajo z Wilsonovimi načeli, da so te poslednje predlagale kot podlaga za pogajanja? Zakaj je moralo preteči devet mesecev, v katerih je vojna divjala dalje z vsemi svojimi grozotami, predno je dozorrel ta skep, ki je vendar edino

samoobsebi umeven? — »Arbeiter-Zeitung« naglašja, kako je že v januarju, razpravljajoč o Wilsonovi poslanici, ugotovila, da ste med štirinajstimi Wilsonovimi točkami kvečjemu dve, ki bi mogli izzvati pomisleke Avstrije in Nemčije. Saj ni bilo treba, da bi kar sprejeli vsako posamezno vseh 14 točk, ali izjaviti bi bili mogli, da jih sprejemate kot podlago, ter da ste pripravljali takoj vstopiti v mirovna pogajanja na tej podlagi. Ker niste storili tega, ste vzbujali le nezaupanje v njih namene. Ako bi pa bili storili, bi bilo to tedaj morda čin velikodušja, ki bi bil pridobil čuhove v sovražnem svetu in nezaupanje proti osrednjim vlastim bi bilo razoroženo. In danes bi bila vojna morda že — za nami. Rečeno glasilo označa to zamudo kot posledico zaslepljenosti, ki je zagrešila brest-litovski mir, ki pa je danes le še čunja papirja. Deloval je tisti zastrupljajoči duh, ki je mislil le na pogajanje sovražnika, da pade na kolena in sprejme mir, kakor mu ga bo narekoval zmagovalce. Proglasil se je sicer mir sporazuma, na misli pa so bile aneksije in kontribucije. Ta zaslepljenost je neizmerno povečala vojno bedo in je kriva, da je učinek, ki bi ga bili tedaj gotovo dosegli, danes povsem negotov. Stori la se je velikanška krivdica in tisti, ki jo imajo na vesti, bodo morali nositi težko odgovornost. »Arbeiter-Zeitung« kliče vladajočim: Vrzite od sebe vse predsode, plačajte ceno, pa naj bo kakršnakoli, in rešite človeštvo nozube in propada s tem, da mu daste — trir!

Kralja Ferdinanda beg pred narodom. Takov pomen smo pripisali mi tel odstopu kralja Ferdinanda. Ta nas nazor podkreple sledeče poročilo balkanske agenture iz Sofije: Vedenje bolgarskih socialistov je igralo važno ulogo povodom sklepa kralja Ferdinanda in njegovih ministrov. Centralni odbor socialistične stranke je že 22. septembra zahteval od ministrskega predsednika Malinova, naj se takoj predloži skupnui prikaz političnih in vojniških vprašanj in naj se takoj prične z mirovnimi pogajanj z zavezniki. Socialisti in desidentii so ukrenili skupno z agrarci pri Malinovu nujen korak, zahtevajoč isto kot socialisti. V Sofiji je prišlo do pojavov proti kralju Ferdinandu in dinastiji, tako tudi Plodiviu in Ruščuku, pri čemer so se vojniki udeleževali skupnih manifestacij z narodom! — Navesti pa moremo še drugo, zares klasično pričo — izjave istega Ferdinanda samega. V razgovoru z bolgarskim konzulom Stojanovičem v Budimpešti je rekel bivši car vseh Bolgarov med drugim: Nisem mogel drugače storiti. Položaj je zahteval tako, da se odredim in jaz sem izvedel konsekvence. Da bo narod mogel imeti mir, sem moral zapustiti Bolgarsko. Narod ni hotel dalje volevati in prišel sem v nasprotstvo z narodom. V Sofiji so bili veliki nemiri, in jaz lo tako nisem hotel preprečiti splošne želje po miru. Zato sem se moral odreči prestolu!

Boris II. ali Boris III.? V brzoklavah, ki so nam došle, je rečeno, da je bolgarski prestolonaslednik zasel prestol pod imenom Boris II. dočim ga dunajski listi označujejo za Borisa III. Kateri naziv je pravilnejši? Na to vprašanje daje »Hrvatski List« to-le pojasnilo: Stara Bolgarska je imela vladarje z imenom Boris (Bogorici). Prvi je bil sin in naslednik kmeta Presjama in je vladal od leta 884—5, ali od 882 do 888. Znamenit je radi tega, ker se je leta 864. dal v Carigradu krstiti, sprejeli ime Mihajlo ter je brezobzira v svoji državi propagiral krščanstvo. Njegov sin in drugi naslednik je bil car Simeon, ki je leta 917. sprejel naslov »cara Bolgarov«. Drugi Boris je bil vnuk Simeonov, ki je v letu 969. prevzel vladu od svojega četa Petra. Ali de istega leta je Boris II. padel v ujetništvo ruskega kneza Sviatoslava, iz katerega je sicer reši bizantinski cesar Ivan Taimiskas, ali to samo zato, da se Bolgarsko udeleži Bizantu. Boris II. se je moral leta 971. odreči prestolu. Od tega torej, ali se Boris, sin Presjama, šteje za Borisa I., ali za Mihajla, ali pa se šteje začne šele od »carje« bolgarskih, torej Simeona, bo odvisno, ali je novi bolgarski kralj Boris II., ali Boris III. Ob tej priliki bodi omenjeno tudi to, da bolgarska beseda »car« ni identična z našo, marveč pomenja »kralj«, dočim se naša beseda cesar v bolgarskem jeziku imenuje »samodržavnik«.

Progresso, sistemi e parlamentarismo.

Secondo le leggi dell'evoluzione tutte le cose dovrebbero col tempo svilupparsi, progredire e perfezionarsi. Ma se la Natura non smenti mai se stessa nell'osservanza di queste leggi, l'uomo, vera contraddizione della natura, sdegnò sempre di adattarsi. Gli apologeti del progresso possono ben salire in bigoncia e deconciare le conquiste compiute nei campi della fisica, della chimica ma se loro osanna hanno il potere di commuovere gli ignoranti — che disgraziatamente abbondano in tutti i paesi — d'altro canto non possono destare nel veramente evoluti che risa di compassione. Infatti quali progressi si possono vantare nella filosofia, nella politica e nella morale? Convenzo che non tutti i popoli, e ciò per varie cause, procedono di pari passo sulla via che noi chiamiamo la via del progresso, e che quindi vi sono popoli e nazioni più o meno progredite; ma questo progresso che dovrebbe determinare il grado di civiltà di un dato popolo o di una data nazione si può misurarne per trarre dei confronti? Molti giudicano la civiltà di una nazione dal numero degli alfabeti e delle scuole, altri dai chilometri delle ferrovie, dei fili telegrafici e telefonici e dal numero delle poste, altri dai prodotti dell'industria, altri infine — questi almeno fino ieri non erano rari — dalla potenzialità e perfezione delle armi ergo degli eserciti. Ma queste statistiche servono allo scopo di giudicare se questa nazione è più civile di quella? I progressi in questi campi danno diritto di considerarsi più civili? No, assolutamente no! Il numero delle scuole non significa nulla, quando specialmente queste sono istituite secondo criteri non conformi ai tempi e non conformi a quei principi atti a migliorare la specie umana; queste scuole producono materiale poco buono, e direi quasi che un alfabetista è da preferirsi ad uno mal coltivato perchè meno dannoso alla generalità, tanto più che il libro delle esperienze non fu ancora pubblicato. Dalla qualità delle scuole e non dalla quantità si può formarsi un concetto del come viene praticata la civiltà dai dirigenti le sorti di

uno di Stato. S'intende che trattandosi di uno Stato plurinazionale queste scuole devono informarsi al carattere delle rispettive nazionalità. Nel caso nostro possiamo ricordare per incidenza che a ciò non può essere il ministro Hussarek, il giorno del banchetto offerto ai rappresentanti della stampa germanica, quando volle toccare il delicato fatto della difesa della cultura della nazionalità non tedesca. Proseguendo il filo del nostro ragionamento, troveremo che neppure la statistica delle ferrovie, delle navi, dei telegrafi e delle poste è sufficiente a dimostrare il grado di civiltà di una nazione, perché questi mezzi di trasporto e di comunicazione sono, si può dire, esclusivamente al servizio dell'industria e del commercio. Cartagine, la regina del commercio, superava forse in civiltà Roma? Della perfezione e del valore degli strumenti guerreschi non è più il caso di parlarne, fra breve verranno relegati nei Musei accanto ai cocci di bronzo e di ferro. Armi e civiltà sono cose che fanno a pugni! Ora anche in Germania, benché tardi, si principia a comprenderlo.

Dunque niente statistiche, ma solo il modo in cui viene applicato il parlamentarismo deve servire per regolare i confronti fra le varie nazioni. Possiamo in questo campo registrare dei progressi? Purtroppo sono rari i paesi in cui il parlamentarismo può essere considerato il mezzo necessario per mandare ad effetto il principio della sovranità popolare, e anche in questi fra teoria e realtà ci corre un maggiore o minore divario. Le leggi che regolavano la vita pubblica dei cittadini e dei parlamentari di Atene democratica e di Roma repubblicana non erano forse da molti lati migliori di quelle attualmente in vigore presso le nazioni più evolute? Si possono raffrontare quelle costituzioni antiche, quei Parlamenti, quei diritti dei rappresentanti del popolo con quelli di certi Stati, chiamati moderni in cui i ministri non solo governano il Paese ma anche il Parlamento? Si conosceva nell'antico per esempio qualche cosa di simile al famoso paragrafo 14? Se l'industria era di diritto vituperata la storia del parlamentarismo non fu la sola che diede un calcio nel sedere a Monna Civiltà, ne abbiamo vedute e vediamo ben delle altre e peggiori, in queste non sono estranei i nomi del Tizio e del Lenia. Dal 494 a. C. anno in cui fu istituito in Roma il tribunato, la storia del parlamentarismo non vide mai l'uguale, perché mai fu usata maggior violenza ai rappresentanti del popolo, il conte Stefano Tizza — e si noti in tempi di pace — non contento di opprimere con i suoi sistemi le infelici nazionalità non magiare, si accanì contro i suoi stessi connazionali istituendo fra altro le guardie parlamentari e con queste allontanare con la forza e perfino sciogliere i deputati di opposizione in pieno Parlamento. Con questi mezzi faceva votare leggi e bilanci più o meno provvisori! Nell'antico chi offendeva o insultava un tribuno cadeva sotto la maledizione degli dei e poteva essere ucciso senza alcuna formalità di giudizio, dato il carattere sacro degli eletti del popolo, oggi ad un Tizza viene affidato il compito di risolvere problemi nazionali e studiare la questione della Bosnia! Il suo recente fiasco dimostra chiaramente in quale conto è tenuto da quelle popolazioni. Possiamo vantare un progresso in questo campo? Ma non basta, oggi vediamo perfino in una repubblica pseudo socialista, quella dei famigerati bolscevichi Lenin e consorte, mettere in pratica i santi concetti di Libertà, Egualianza e Fratellanza con la forza e le lacerazioni in massa. Ecco dunque qui un sistema di parlamentarismo istituito esclusivamente per appagare la vanità, l'ambizione e la febbre del potere di alcuni uomini che si spacciano per apostoli del socialismo, sistemi egoistici che aprono la caccia ad un dato numero di parassiti. Si può chiamare progresso?

E' quindi da augurarsi, di veder presto con la pace nelle varie nazioni vecchie e nuove in vigore sistemi e provvedimenti legislativi e amministrativi conformi allo sviluppo storico e ai diritti del popolo veramente liberi, affinché l'ideale della civiltà corrisponda alla realtà e non vi siano più al mondo accanto alle nazioni rette da sistemi più evoluti altre con sistemi retrogradi.

Aprovizacijske stvari.

KAJ DOBIMO TA TEDEN?

Ta teden, od 14. oktobra do 19. oktobra (13. razdeljevanje) se bodo mogla prosi preščitnjenju izkaznice za živila na št. 13 in predložiti izkaznice za nakup kruha dobiti poleg dnevnega odmerka 200 gramov (29 del) kruha in dodatka 140 g (14 dkg) za delavce pri težkih delih, ki ostanejo nezmanjšana, naslednja živila in drugi predmeti aprovizacijske komisije in sicer na osebo in teden:

NAVADNE TESTENINE, eno četrtinko testenin po K 440 kg.

FIZOL, eno osminko fizola po K 10—kg.

SUHE ČESPLJE, 10 dkg suhih čespljev po K 5—kg.

SUHA ZELENAJ, 10 dkg suhe zelenjave po K 11—kg.

CIKORIJA, eno osminko kg cikorije po K 960

SOL, eno osminko kg soli po 28 vin. kg.

OLJE, Na vsakih 6 odrezkov uradne izkaznice za masčobe, veljavni za čas od 14. okt. do 20. okt., se bo dobila proti predložitvi izkaznice za živila, izkaznica št. 17, na katero se bo dobilo v običajnih prodajalnih do vseh sobote 26. oktobra — po 6 centilitrov olja po K 28, za neimovite slove (z rdečo prečrtano izkaznico) po K 14 kg.

Za dobavo olja morajo vsi brezpogojno izročiti male izkaznice in predložiti istočasno legitimacijsko izkaznico za meso in masčobe, ki se preščitne na št. 10. Na izkaznico št. 16 se dobi olje do sobote, 16. t. m.

KIS, eno osminko litra kisla po 52 vin. liter.

Ta teden dobe kis lastniki izkaznic za javne kuhinje in ubožnice.

DODATNE IZKAZNICE ZA MASČOBE.

Dotične osebe, ki opravljajo težko delo ter imajo zato pravico do dodatne izkaznice za kruh in do dodatne izkaznice za masčobe z odrezki, zaznamovanimi s črko S, dobe proti izročitvi odrezkov t. 14. oktobra do 20. oktobra izkaznico

91 ter moreje nanjo do vseh sobote 26. okt. v običajnih prodajalnicah dobiti 3 cl olja. Cena K 28—kg. Izkaznice št. 40 za 3 dkg masti veljajo do sobote 19. oktobra. Izkazati se je z izkaznico za nakup kruha.

IZKAZNICE ZA GOVEDINO.

Tekom tega tedna se razdelje izkaznice št. 59 za govedino in za neimovite slove tudi izkaznice št. 59 toda z rdečo črto.

REDILNA MOKA ZA STARCE, BOLNIKE IN OTROKE.

en zavoj redilne moke 1/4 kg. po K 140 zavoj. Tekom tega tedna se preščitne št. IV. rumenih in št. I. sivih izkaznic, veljavnih za meseca september in oktober 1918. Tudi izkaznica za naravno mleko daje pravico do redilne moke. Preščitne se ta teden št. II.

JAVNE KUHINJE IN UBOŽNICA.

Lastniki izkaznic za javne kuhinje in ubožnico dobe ta teden: osminko kg cikorije, osminko soli in osminko kisa.

MILO.

en kos mila, okoli 10 dkg težkega, po 40 vin. kos. Oddati se mora II. odrezek uradne izkaznice za milo, veljavne za mesec avgust—november 1918.

Prodaja kuriva.

Ogje. 10 kg na rdečo izkaznico. — Razdeljevanje 14. oktobra. — Cena 80 vin. kg.

Stara mitnica: 1—400 (30) Salice 7. — Sv. Jakob: 2221—2320 (21) Giuliana 12. — Sv. M. M. Zg.: 1—200 (14) Bivio 8, (82 vin. kg). — Rojan: 1—200 (15) Rojan 4; 201—320 (15) Miri 17. (po 82 v kg).

Koks. 10 kg na modro izkaznico.

Stara mitnica: 1—200 (55) Sette Fontane 52 (2 K 70 vin. 10 kg). — Škedenj: 1—200 (28) Škedenj 129 (2 K 90 vin. 10 kg).

Slovensko gledališče v Trstu

Danes, 13. t. m., ob osmih zvečer.

MRAK

Drama v treh dejanjih. Spisal Petar Petrovič. Poslovenil M. Skrbinšek. Režiser M. Skrbinšek.

OSEBE:

Ilija Vujan, g. M. Skrbinšek

Jelica, nj. hčerka iz prvega zakona, g. H. Mezgečeva

Maria Vujan, nj. druga žena, g. A. Silova

Vasilij Stanič, nj. sin iz prvega zakona, g. I. Martinčič

Rada Stanič, nj. žena, g. A. Bukovnik

Vojak, g. Bukovnik

Godi se v jugoslovanski vasi.

CENE:

Sedeži 1—5 vrste so po K 450; 6—10 vrste po 350 in 11—15 po K 250. Galerijski sedeži po K 250, stojnice v pritrilju po K 150, na galeriji po K 1—, dijaki in vojniki do narednika po 70 vin.

Dijaki se morajo izkazati s šolsko legitimacijo, oni pa ki nimajo teh dobe legitimacije pri blaginji.

Četrtek, 17. t. m., "Mati", "Mara satana"

in "Medved". — Pripravi se buka "Mili"

in drama "Kralj in Betajnovi".

Nabiralni teden.

od 19. oktobra do 26. oktobra 1918.

C. kr. sklad za vojaške vdove in sirote priredi v času od 19. do 26. oktobra 1918 v zaledju "Teden za vdove in sirote", ki naj doprinese vsaj prvi milijon zvestih članov in ki naj da vsem onim, ki jim to ni sredstva dovoljevalo, povod, da kaj živijo v prid našemu skladu.

Naši ljudski sinovi tam zunaj v strelskih jaskih so nam predkazali lani o priključitvi Teda za vdove in sirote na bojišču nad 4 milijone kron in več desetisoč članarine. Prepričani smo, da bodo zaledje to pot sledilo lanskemu vzvišenemu začelu borilcev na bojišču, spetili v polni meri svojo dolžnost in za to srbili, da bodo mogli postati tudi otroci najboljših sinov domovine s pomočjo vseh doma ostalih dobri državljan in vredni udje slovesne družbe.

V prvi vrsti velja naša skrb vojaškim vdovam in sirotam, ohraniti družine, ustvariti samostojnost za vse po vojni zaostale in skrbni vzgoji vojaških sirot. Zato naj bo vsak od nas pripravljen vsaj prazen zavestni in ustanovitveni list, dnevnih zavešt in mladinskih vtetov, da jih napravimo dostopne za vojaške sirote. Če kak otrok ne more ostati pri materi, si bomo prizadevali, da ga odamo sorodnikom ali rednikom, slabotne in bolne otroke pa oskrbovalnicam, počinjskim domom ali zdraviliščem.

Če naj izpolni c. kr. zaklad za vojaške vdove in sirote te naloge, potrebne sodelovanja vseh plasti prebivalstva in bogata denarna sredstva, ker le tedaj bo mogel nuditi povsod takojšnjo podporo in pomoč.

Nabrana sredstva se bodo porabila izključno v prid vojnim zaostalom dotičnega političnega okraja. Člani utemeljitelji z enkratnimi prispevki od 10.000 K navzgor.

Ustanovniki z enkratnimi prispevki od 1000 do 10.000 K.

Darovalci z enkratnimi prispevki od 500 do 1000 K.

Podporniki z letnimi prispevki od več nego 50 K.

Redni člani z enkratnimi zneski od 100 do 500 K ali letnimi prispevki od 3 do 50 K.

Nihče naj se torej ne odtegne dotičnosti, da pristopi v času od 19. do 26. oktobra 1918 kot član društva "C. kr. avst. zaklad za vojaške vdove in sirote". Saj gre za to, da izkazemo dolžno zahvalo onim, ki so dali svoje življenje za one, ki so ostali v zaledju, onim, ki so sežir tvojali za nas vse.

C. kr. namestnik v Trstu in na Primorskem kakor predsednik deželne poslovalnice

Dr. baron FRIES-SKENE.

Domače vesti.

Vdanostna adresa cesarici. Namestništvo poroča: Danes se je oglasila pri namestniku dr. baronu Fries-Skeneju deputacija tržaskih žena pod vodstvom gospe Matilde Rowinsky in gospe Imre Citter ter mu izročila za cesarico določeno zelo okusno umetniško opremljeno vdanostno adreso, ki jo je podpisala nad 8 tisoč žena iz vseh krogov tržskega prebivalstva. V imenu odbora je nago-

vorila namestnika gospe Citterjeva in poudarjala zvesto vdanost tržaskih žena napram Avstriji in ljubljani cesarici ter naprosila namestnika, da izroči cesarici adreso kot znak teh društev. Namestnik se je zahvalil odposlanstvu s prisrčnimi besedami, poudarjal, da je imel sam priliko početrto leto spoznavati občudovanja vredno potrpežljivost in vztrajnost, s katero je tržsko prebivalstvo prenašalo vse svoje nadloge. Če gre to priznanje vsemu prebivalstvu, imajo vednar prav posebno zaslug tržske žene, ki so v kljub vsakdanjini, da vsakovrni bojem z gospodinjstskimi skrbmi z neutrudljivo pridnostjo in tiho potrpežljivostjo bistveno pripomogle k prenašanju vseh težav, pa naj bi bile še tako velike. Imel je ponovno priliko, da je na najvišjem mestu poročal o požrtvovalnem, vzornem vedenju tržskega prebivalstva, in sporoči tudi to lepo patriotično manifestacijo cesarici, ki je bila vedno topla naklonjena Trstu in vsemu Primorju, ter jo obvesti, kako zelo so tržske žene v ljubljani in spoštovanju vdane svoji cesarici.

Narodni davek: Požrtvovalni gospod, ki noče biti imenovan, je vpsal Narodnemu Svetu kot narodni davek znesek 2000 kron. Neimenovan poslal nadalje 30 K. — Gospodične Slavica Godina in sestre so poslale Narodnemu Svetu kot narodni davek 55 kron. Presrečna hvala. Posnemajte!

Slovenska vojska C. M. deške ljudske šole pri Sv. Jakobu išče učiteljske suplente, ki naj bi nastopila službo takoj. Išče se tudi suplenta za otroško vrtnarico v Koloniji za dobo 2 mesecev. Gdč. reflektantje naj se zglase v obeh slučajih nemudoma v pisarni omenjenega šolskega vodstva.

Slovenska trgovska šola v Trstu. V sklad z odredbo c. kr. namestništva odpade pouk do ponedeljka 21. t. m.

ZIVNOSTENSKA BANKA

PODRUŽNICA V TRSTU

Ulica Ponterosso vogal ul. Maria Tereza. — Lastna palača.

Delniška glavica K 120.000.000. — Rez. zaklad K 41.500.000

Izvajajo kreditna vsa kaitala in menjalnice transakcija.

Uradne ure od 9—1 pop.

MALI OGLASI

se računajo po 8 vin. beseda. — Dobebo tiskano besede se računajo dvojno. Najmanjša pristojbina :—: znaša 80 vinarjev. :—:

Prodajam kozo, 2 leti staro, ima 1 liter mleka, kobilica jo imela januarja 1919. Cena po dogovoru. Birjak, Pandice Scorella 006. 2879

Iščem meblirano stanovanje 1 ali 2 sobi s kuhinjo za 15. decembra. — Ponudbe pod "Cisto" na ina. odd. Edinosti. 2876

Iščem hišo z vrtom in s hlevom takoj v najem. Naslov pove in. odd. Edinosti. 2877

Iščem ali zamenjam moško suknjo, površnik in spodnje hlače. Ul. Bosco 12/IV. 2868

Prodajam se odda opremljena soba z lepim razgledom in električno razsvetljavo. Ulica Makart št. 5, I. vr. 17. 2880

Prodajam študentska prodaj. Ul. nadvojvode Josipa 14. Dvrt, od 9—12. 2881

Modistka izvršuje in popravja klobuke. Na razpolago so tudi že pripravljene. Cene zmerno, postrežba točna. Modni salon, Barriera 15, III. 2882

Iščem šev jasknega pomočnika. Barriera vecchia 13 (cerkljarna Donia). 2878

Prodajam avto pohištvo popolne zakonske sobe, 2 krasni postelji, omara s 4 predali, posteljo za eno osebo z vmetom in bel mater. Ulica Saliziano 29, I. Kr. a. 2884

Prodajam 2 novi postelji in izdelujem vsakovrstno pohištvo. Po naročilu pridem na dom. Ul. Ferriera 19 (dvoršče, mirar). 2885

Stanovanje zračno in solnasto, s tremi ali štirim sobami, se išče. Ponudbe ina. odd. Edinosti. P 27

Išče se oseba vestna in potrpežljiva za slovenski pogovor. Ulica Torrence 34, II. vrata 10. 2886

Ruski čaj prodaja mirodilnica Gullia v Trstu ul. Poste 6. D 61

Prodajam stara, vipavsko ima na prodaj pri Sv. Mariji Magdaleni Spodnji Štev. 744. Angela. P 25

Vino belo, staro, vipavsko ima na prodaj pri Sv. Mariji Magdaleni Spodnji Štev. 744. Angela. P 25

Samo na debelo. Raznovrstno blago za preprodajalce, galanterije in drobnine. — Jakob Levi, Trst, ulica S. Niko o 19. 4511

Andrej Purli (hovab) Trst, ul. Media, prodaja več vsakovrstnih štedilnikov in drugih potrebščin, ter izvršuje vsako popraviljanje na svoje stroške. 2721

Modro Galico kupujem. Ponudbe z najnižjo ceno, javljajoč kolikost na sledeči naslov: Anton Kalčić, Zagreb, Prilaz 12. 3222

Fotograf Anton Jerkič postuje v svojem ateljeju v Trstu. Via delle Poste št. 10. 40

Hemčino in francoščino za začetnike in višješolske uče veta učiteljice, 12 K mesečno. Ulica Acquedotto 14, IV. levo. 2660

Zdraviljenje krvi z Rod. Leveure (serbo koncentriranega Salapargila vulgo ekstrakt Najboljši in najuspešnejši pripomoček za čiščenje krvi. Lekarna Codermatz, ul. Riborgo 17. 1301

"Kreosotina" (mlečni kreosotov sirup) najboljši pripomoček proti kroničnemu kataru in boleznim dihalnih organov. Izdeluje lekarna Codermatz, Trst, Ul. Riborgo 17. D 7

Hotel Balkan toči izvrsten jabolčnik tudi na drobnihi nizki ceni. 2860.

Prof. Frant. Jos. Topić

ravnatelj šole "Glasbene Matice" v Trstu, specializist za poučevanje gosli po metodi prof. Ot. Serčika, poučuje privatno od prvega začetka do koncertne popolnosti.

Ravnatoko klavir in solopetje.

Specijalni kurzi. Koncertni oddelek.

Priglasje sprejema vsak dan od 11—12 dop. v šoli "Glasbene matice", ulica Galatti 20.

Brat Karel sestri Slavi in Annie uganjajo v svojem in v imenu strica Antona Mikuša vsem sorodnikom, prijateljem in znancom, da je njihov preljubljeni brat, oziroma, gospod

Ludovik Mikuš

danes po kratki in mračni bolezni preminul.

Pogreb predragega pokojnika se bo vršil v ponedeljek, 14. t. m., ob 9 1/2 zjutraj iz hiše žalosti Pandice Scorella 344.

TRST, 12. oktobra 1918.

Novo pokopno podjetje Corso 47.

Češko Budjevička Restavracija (Bosakova uzorna češka gostilna v Trstu) se nahaja v ul. G. Galatti (zraven glavne pošte.) Slovenska postrežba in slovenski jedilni listi.

Vreče

nove in stare, vsako množino, kupim in plačam po najvišji dnevni cenah. — ADOLF NAGEL, ul. Squero Nuovo št. 3. Išče večje posredovalce za mesto in okolico

Fino desertno vino: Izolantski refošk, moškati, sladko proseško vino in vermout specialne vrste, v steklenicah in v sodih se prodaja po zmernih cenah v zalogi v : : ul. G. Donizetti 1 — Parčina. : :

Zlato, srebro, dragocenosti

kupuje po najvišjih cenah zlatarska delavnica GREGORIČ, Trst, Stari trg (Rosario) 2 (nastrešek)

Svetivansko gospodarsko društvo „Narodni dom“

javlja cenjenemu občinstvu iz Trsta in okolice da je te dni v svoji krčmi nastavilo novega voditelja. Toči izvrstno istrsko vino po najnižji ceni. D bo pivo. Izvrstna in cena kuhinja. Vsako soboto in nedeljo gorke jedi. Postrežba v vsakem oziru točna. — Prijazen in obširen vrt. — Igre za kroglice.

Priporoča se za obilen obisk

VOĐSTVO.

Amerikansko duple-zlato

v zlatarnici in urarnici

A. Jerman, Trst, ul. Barriera vecchia 19

Velika zaloga dolgih in ovratnih verižic, zapestnic, prstanov, uhanov, obeskov za slike, medaljone i. t. d. Vse stvari so po zmernih cenah, izdelane v najboljši tovarnah. — Srebro in zlato kupujem in menjam. Pošilja se po povzetju. Ceniki se ne razpošiljajo

Novo pogrebno podjetje Trst.

Corso št. 47. (pri Trgu Piazza della legna) Telefon 1402.

Preskrbuje vsakorazredne pogrebe, prevoz mrtličev na vse kraje države. Zaloga in razprodaja mrtvaških predmetov, krst iz kovine in vsakovrstnega lesa v raznih oblikah, vencev, sveč i. t. d. po zmernih cenah. — Skladišča v lastnih prostorih via della Tesa št. 31.

Brzojavi! NOVO POGREBNO PODJETJE — TRST.

CROATIA

Ustanovljena 1884 leta. — CENTRALA: Zagreb, v lastni palači, vogal Marovske in Preradovičeve ulice.

Podružnica v Trstu, ul. Lavaltoio 1, II.

Ta zadruga prevzema pod ugodnimi pogoji sledeča zavarovanja: I. Proti požarnim škodam. 1. Zavarovanje zgradb (hiš, gospodarskih zgradb, tovarnov). 2. Zavarovanje premitičnih (pohištva, prodajališkega blaga, gospodarskih strojev itd.) 3. Zavarovanje poljskih pridelkov (žita, sena itd.) II. Zavarovanje steklenih šip. III. Na življenje. 1. Redna zavarovanja. a) Zavarovanje glavnice za slučaj doživljenja in smrti. b) Zavarovanje dote. c) življenske rente. — Zavodovo imetje do 31. 12. 1917: K 5.792.993-52 Izplačane odškodnine do 31. 12. 1917: K 8.329.934-13

Veliko skladišče klobukov

dežnikov, belih in pisanih srajc, platna žepnih robcev, moških nogavic itd. itd.

K. Cvenkel Trst Corso 28

Cene zmerne. — Postrežba točna. Narodna trgovina. — Narodna trgovina.

Tržaško vprašanje in italijanski socialisti. Voda tržaških italijanskih socialnih demokratov, dr. Puecher, je začel izdajati dvakrat na mesec revijo »La Lega delle Nazioni«. Te dni je izšel drugi zvezek te revije, ki se na uvodnem mestu bavi s tržaškim vprašanjem. Dr. Puecher je tu pod naslovom »L' appetito di un socialista jugoslavo per Trieste« (»Sla jugoslovanskega socialista po Trstu«) objavil velik del onega znanega dr. Turnovega članka o tržaškem vprašanju iz »Kampfa«, v katerem se je dr. Turna izjavil odločno za priključitev Trsta k Jugoslaviji in sicer predvsem z ozirom na gospodarski razvoj Trsta v bodočnosti, seveda ob zaupanju svobodnega narodnega razvoja vsega prebivalstva. Turnovim izjavam sledi dr. Puecherjev odgovor iz kratak, in sicer najodločnejši, podrtan — ne! »Trst ne bo nikdar jugoslovanski, ne kot svobodno ne kot nesvobodno mesto.« Dr. Puecher nam privoščil Jugoslavijo v kar najpopolnejši obliki, državo, ki naj obsega vse Jugoslovane pripadajoče ozemlje, to je, ozemlje s popolnoma ali pretežno jugoslovanskim prebivalstvom, toda — proč roke od ozemelj drugih narodnosti, zlasti Italijank, to je, ozemelj s popolnoma ali pretežno italijanskim prebivalstvom! Jugoslovani, socialisti in nesocialisti, ni treba da se brigajo za bodočnost in gospodarski razvoj teh ozemelj, ker zanje poskrbe že Italijani. Dr. Puecher pravi, da bi tedaj, če bi bilo Italijanom v Trstu, po Istri in Goriskem ljubše, da bi jim trava rastle po ulicah, kot pa da bi žrtvovali svojo narodno neodvisnost za gospodarski procvit, ne imel nič drugega, da bi se jim narival za rešitelja. Oni so za samoodlobo. O tem vprašanju bodo morali izpregovoriti tudi Italijani, in neki gospod Wilson, če se ne motimo, bo imel tudi izreči svojo. — O zafrkacijah dr. Puecherjevih na račun dr. Turne nečemo govoriti, pač pa bi na zgoraj podrtana dr. Puecherjeva izjavljala rekli je toliko, da se nam njegov »ne« zdi zelo, zelo slabo podprt. Dr. Puecher namreč pozablja v svoji sedanjosti italijanski nacionalni navdušenosti, da Goriska, Istro in Trst slučajno niso ozemlja, kjer bi se dala Wilsonova »jasna razvidna narodna črta« začrtati tako, kakor si jo želi dr. Puecher, in da imajo ne samo Italijani v Trstu, Istri in na Goriskem pravico samoodlobo, temveč ravno tako tudi oni Jugoslovani, ki bivalo na tem ozemlju. Dr. Puecher pozablja, da je na 20 kilometrov dolga črta med Trzicem in Trstom popolnoma slovenska, da so Barčevlje po zadnjem ljudskem štetju z 2081 slovenskimi in 458 italijanskimi prebivalci pač menda »prevalentement« slovenske, Rojan z 2367 slovenskimi in 934 italijanskimi, Kolonja z 943 slovenskimi in 541 italijanskimi, Sv. Ivan s 4835 slovenskimi in 2701 italijanskimi, Lonjer z 842 slovenskimi in 30 italijanskimi, Sv. M. Magd. Zgornja z 2301 slovenskimi in 1761 italijanskimi, Sv. M. Magd. Spodnja z 2689 slovenskimi in 626 italijanskimi ter Škedenj s 3211 slovenskimi in 1431 italijanskimi prebivalci pač enako tako. O kakem pretežno italijanskem prebivalstvu pa se ne more govoriti tudi v nobenem drugem spodnjeokrajnem okraju, kvečjemu o Kladnu (942 Slov., 3380 It.) in Carbolu Zgornji (1444—3492), dočim pa je povsod drugod razlika tako majhna, da o kakih italijanski preteznosti sploh ne more biti govora: Oreta 1522 Slov., 1425 Ital., Rocol 2572 Slov., 3075 Ital.) Kje je torej tu jasna razvidna narodna črta. Spodnja okolica v celoti šteje 28.474 Slovanov in 22.432 Italijanov, torej 56% Slov. in 44% Ital. Ker smo prepričani, da bi dr. Puecherju zadostovala razlika 12% za njegov »prevalentement«, smemo torej tudi mi reči, da je spodnja okolica tržaška pretežno slovenska, da torej spada k — Jugoslaviji! O zgornji okolici z 8199 Slovinci in 538 Italijani seveda niti ne govorimo. Glede mesta smaga naj pripomnimo le toliko, da so nasteli 22.165 Slovanov in 95.383 Italijanov, torej v približnem razmerju 1:4, in menimo, da ima teh 22.165 Slovanov tudi pravico samoodlobo. Toda kje naj se tu po- togne jasno razvidna narodna črta? Trst, mesto samo, kjer je torej ena polna prebivalstva slovenska — seveda ne glede na to, da bi ta petina narastla najmanj na četrtno ali še več, če bi se onih 95.383 Italijanov nekoliko natančneje pregledalo s povečevalnim steklom — leži v popolnoma jugoslovanski širli, a pretežno jugoslovanski najbližji okolici. Če zapisi dr. Puecher šestilo na stolp sv. Justa in za- črta s polimerom 20 kilometrov krog okoli Trsta, bo očrtal s tem krogom iz- ključno jugoslovansko ozemlje, izvemši dve italijanski gnezdecji Milje in Koper, ki ste pa od Trsta in sami med seboj na si- rokno odrezani po izključno jugoslovans- kem prebivalstvu. Dr. Puecher je pač lahko prepričan, da se ob takih dejanskih, neutajljivih razmerah tudi mi prav čisto nič ne branimo Wilsonove besede o začr- tanju jasno razvidne narodne meje med Jugoslovani in Italijani!

(V proslavi za mladino!) Društvom, ki bodo proslavili 30letnico narodnega delovanja našega prvobornika, drž. poslanca dr. Otokarja Rybářa,

JADRANSKA BANKA

Kapital in rezerva K 23.500.000.—

FILIJALKE: Dunaj Tegethofstrasse 7-9, Dubrovnik, Kotor, Ljubljana, Metković, Opatija, Split, Šibenik, Zadar.

KUPUJE IN PRODAJA: vrednostne papirje, rente, obli- gacije, zastavna, pisna, priporočila, delnice, srečke itd. **VALUTE IN DEVIZE.** PREDUJMI na vrednostne papirje in blago ležeče v javnih skladiščih. **SAFE-DEPOSITS PROMISE.** Brzjavi: JADRANSKA.

MENJALNICA

se je pridružil tudi »Dijaško podporno društvo« v Trstu na jako lep, plemenit in travečen način. Da izrazi svoja čustva ljubezni in hvaležnosti do moža, ki se je vsikdar in povsod zivso vno- mo zavzemal za našo mladino, zlasti dijaštvo, us- tanovi odbor »Dit. podp. dr.« v spomin proslave ju- bilanta »Dijaško kuhinjo«. Tako je izvršilo »Dijaško podp. društvo« tudi prvi korak k ustanovitvi pre- potrebnega »Dijaškega doma« v Trstu. Sestavil se je v ta namen v področju odbora DPD. poseben od- sek naših narodnih dam in gospodov, ki bodo skupno z odborom skrbel in vodil vso to človeko- ljubno napravo. — In kakšen je položaj sloven- skega dijak v Trstu? Trnjeva njegova pot. Iz daljne okolice mora ob rani jutranji uri v gladu, v zimi in mrazu na pot, da se odzove dolžnosti svojega stanu. In ko je minil 4- ali 5-urni jutranji pouk, zamani iščejo ti trpni kotički, da bi se od- dahnil do popoldanskih učnih ur. A se večje gorje je pa glad — kajti večina njih vsled sedanjih raz- mer ostaja brez obeda. V šolske refektorije jih ne sprejemajo, ker so namenjene le ljudskošolski ma- dinji. Da se odpomore vsaj deloma temu trpljenju dijakstva, to je namen bodoči »Dijaški kuhinji« us- tanovljen v proslavo 30-letnega narodnega delovanja našega prvobornika dr. Ot. Rybářa. V dijaško kuhinjo, ki v kratkem prične z delovanjem, se bodo sprejemali revni, potrebni slovenski dijak vseh tržaških srednjih šol; in to za sedaj v prvi vrsti oni iz daljne okolice, ki bodo dobivali brezplačno toplo kosilo. Naša in posebno naše okolice dolžnost pa je, da podpiramo vsi to plemenito in človeko- ljubno napravo, ki naj rešuje naše dijaštvo, da ne omaga na trpljenju polni poti, da ga ohranimo svojnemu narodu. Mladina je bodočnost vsakega naroda; zato vsi njej na pomoč!

Zelo važna seja »Odbora za stradalce otroke« se bo vršila v torek, 15. t. m., ob 4 popoldne v Slov. Citalnici. Prosim, da pridejo tudi vsi gos- podje, ki so spremljali otroke pa prehrano. — Predsednik.

Za pouk v laščini, 8 ur na teden, 15ke CMD. de- ška meščanska šola primerne pomožnega učitelja. Več pri ravnateljstvu šole.

Nocoj ob 8 zvečer se ponovi snoči tako dobro uspešna igra »Mrak«.

Prosek. Ob priliki obletnice smrti apostola Ju- goslovanev, dr. Jan. Ev. Kreka, se je v tukajšnji župni cerkvi vršila v sredo, 9. t. m., slovesna masa zadušnica. Sredi svečnice je stal v zelenju katefalk, na katerem je bil položen lovorev venec s troboj- nim trakom; ob katefalku so tvorili častno gardo Sokoli in mladenke v narodni noši. Zalne sloves- nosti so se udeležili zastopniki narodnih društev, med temi »Hajdrih« z zastavo, šolska mladina z učitelstvom in mnogo vernikov.

Danes v Marijin dom! Ponovi se predstava v proslavo dr. Krekovega spomina. Na sporedu sta 1. dr. J. Lovrenčič: »Kreku«, deklaracija in 2. dr. J. Krek: »Ob vojski«, igra v 4 slikah. V pesmi se proslavlja Krekovo zadnje delo, zadnji boj za njegov treščni narod. G. Anica Čok, priznana de- klarovalka, tolmači pesem. Iz igre odmeva hrepe- nje po miru: poslušaj vzhle in tožbe naših ma- ter in žen doma in o tožbe pesmi naših ujetnikov v tujih zemljah. Obenem uživa Kreka; gledaj v globoine njega velikega duha in plemenitega srca. — Režiserka je gospodična Anica Čok. Ima tudi glavno vlogo nesrečne žene in matere. Enako v dobrih rokah ste tudi obe moški ulogi: ruski in laški ujetnik. — Pridi in ne bo ti žal v ulico Ri- sorta št. 3. Začetek ob 5½ točno.

Na slovenski obrtni in trgovski nadaljevalni šoli v Trstu prične pouk kakor na vseh šolah z 21. oktobrom. Vendar se bo še v nedeljo, 20. oktobra zjutraj od 9-11 vršilo vpisovanje.

Rojanski Sokol, danes popoldne točno ob 2 izlet. Zbirališče pred rojanskim cerkvi. Prijatelj Sokola so vabljeni. Člani pridite polnoštevilno.

Mestna zastavilnica. V ponedeljek, 14. t. m., se bodo dopolne prodajali razni nedragoceni predmeti, popoldne pa nedragoceni predmeti, rab- leno perilo, zastavljeni meseca januarja in febru- arja leta 1918. na zastavne listke serije 143 in sicer od št. 1 do št. 11.300.

DAROVI.

— Za šentvidsko šolo je nabral nadučitelj Avg. Korbar v Presehrju pri Ljubljani 18 K 40 vin. — Sveto je izročil g. I. N. v naši upravi.

— Trvdka Pipan in dr. daruje namesto cvetla na grob svoji uradnici Angeli Jager 50 K slovenskemu oddelku organizacije oskrbnice vojnih sirot. Včeraj je bilo objavljeno pomotoma, da je ta znesek na- menjen »ženskemu vojnemu prispevanju«. Denar hrani uprava.

— Gospa Viktorija Ban je darovala za javno knjižnico na Proseku 20 K. Srčna hvala!

— Po obnem zboru »Šentjakobske Citalnice« se je nabralo med zborovalci 105 K za društveno knjižnico. V isti namen je daroval Anton Bizjak, ker se ni mogel udeležiti pogreba M. Turka, 10 K in N. N. 10 K.

— Na veselici Z. J. Z. podružnica Trst II so preplačali vstopnino, oziroma darovali: po 10 K: gg. Višnjevec Rom., Oman, Benko Izd., Podgornik, Stefka; 13 K Mirt Jak.; 8 K Vihlitič, Turk Jos.; 7 K Mohar Fran.; po 5 K Bufo Iv., Ferluga K., Stojković Jos., Ferluga Fr., Bin A., Medak, Zenc, Pertot, 1 K Maks, K 150 Petelin Stanko, za kar se K 3 Lavrenčič Mat.; po 2 K Turk, N. N., N. N., Pertot, 1 K Maks, K 150 Petelin Sanko, za kar se najiskrenejše zahvaljuje odbor.

— Za harmoniko oslepelemu slovenskemu voja- ku darujejo: Mimi Resova 5 K, Milica dr. Abra- mova 5 K, Budna 3 K, Vaupotič 2 K, Marija Per- havčeva 2 K.

— Odč. Mila Vodopivec, Leopoldina Vodopivec in Mila Oblokar, mestne učiteljice v sv. Križu, so nabrale 470 K za naše stradalce otroke. Mariji- vim nabiralkam in vrliim darovateljcem bodi na tem mestu izrečena naša iskrena zahvala. O tej pri- liki se odbor stradalcev otrok obrača s prošnjo

do vseh onih dam in gospodov, ki so na naslov posameznih podružnic svojecasno dobili nabiralne pole, da dotične povrnejo.

PRIPOROČLJIVE TORBKE

Rokavice in modne potrebščine.

IP. VENER & Comp. Corso 14. Modne potreb- ščine in izdelovanje rokavic. Obsejanje in poprav- ljanje rokavic. Cene zmerno. 1310

Trgovina jestvin

IVAN BIDOVEC, Trst, ul. Campanile 13 (Arg. Fontarossa). Ima v zalogi: čaj, paradizno kon- servo, žem, kisle kumarce, ločke za juho, Konjak, vermouth, marsala, mal novec in več vrst mine- ralnih vod ter blago aprovizacijske komisije. (114)

Mehanična delavnica.

ODLIKOVANA LIVARNICA OSVALDELLA. Via Media 26. Izdelovanje in poprava strojev in mo- torjev. Proračuni. 991

Knjigovoznica

PIETRO PIPAN, Trst, ulica Valdirivo 19. Arti- stična vezava. Zepni koledarji lastnega izdelka. — Vpisniki (registri) posebnega sistema. 207

Majolične peči in štedilniki

M. ZEPPIR, ul. S. Giovanni 6 in 12. Najboljša izde- lovanja in najpopolnejša vrsta. Cene zmerno. 202

Hotel Continental

Trst, ulica San Nicolò št. 25 (blizu Cora). Preno- čišče za vojake. Dvigalo. Cene zmerno. Postrežba točna. 190

Papir.

VELIKA ZALOGA PAPIRJA za ovitke, papirna- tih vreče lastne tovarne — Valčki raznih barv in velikosti. Cene zmerno. — Gastone Dollinar, Trst, Via dei Gelai 18. 256

Damska krojačnica

A. RIEGER, Trst, ulica Commerciale 3. Izdeluje vsakovrstne obleke po angleškem in francoskem kroju, plesne obleke, obleke za poroke, bluza za gledališče itd. Cene zmerno. 337

Hermangild Trocca

TRST, ulica Barriera vecchia 8 Ima veliko zalogo

mrtvaških predmetov

Venci iz porcelane in biserov, vezani z medeno žico, iz umetnih cvetic s trakov in napis. Slike na porcelanastih ploščah za grobne spomenike itd. itd. Najnižje konkurenčne cene.

Dobroznana urarna in zlatarna

A. PEVH v Trstu, Try stare mitnice št. 3.

Bogata zaloga vsakovrstnih ur ter raznih zlatenin.

Zlatarnica G. Pino

v Trstu se je preselila na Corso št. 15 v bivšo zlatarnico G. Zercowitz & Figlio. Velika izbira srebrnih in zlatih ur, uhanov, prstanov, veržic itd. Cene zmerno. Cene zmerno.

Pfaff Stroj za šivanje in vžanje, pravil nem- ski vzorci. Seidel & Neumannia »Singer« Rast & Gasser Bogata zaloga vseh potrebščin. Mehanična delavnica za vsako po- pravljanje. — Turška ustanovljena leta 1878. — FRANCESCO BEDNAR Trst, ulica Campanile št. 19.

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Trstu

Ulica Caserma št. 11. Uradne ure od 9-1.

Kupuje in prodaja vrednostne papirje vsake vrste, srečke, tuje zlate in papirnatu novce in devize.

Daje predujme na vrednostne papirje in blago in izvršuje vse v bančno stroko spadajoče transakcije.

Vloge na knjižice obrestuje 4 % netto

Vloge na tekoči in žiro-račun najboljše po dogovoru.

Obavlja nakazila vojnim ujetnikom.

Poslovalnica c. kr. razredne loterije.

Trst, Via Cassa di Risparmio št. 5 (Lastno poslople)

Kapital in rezerva K 23.500.000.—

Prodeja srečk razredne loterije. Zavarovanje vsakovrst- nih papirjev proti kurzni izgubi, revizija zrebanja srečk itd. brezplačno. Stavbni kredit, rembour-kredit. Krediti proti dokumentom ukrcanja. — Borzna naročila. — Inkaso.

Telefoni: 1463, 1793 in 2676.

URADNE URE: od 9-1 pop.

ESKONT MENIC

Umetni zobje

z in brez čeljusti, zlate krone in obrobki

VILJEM TUSCHER

konces. zobotehnik

Trst, ul. Arciduca Giuseppe (Ex Co- serma) št. 13, II.

Ordinira od 9 pred. do 6 zvečer.

Fotografični atelje DAGUERRE

Trst - Corso št. 39 - Trst

Razglednice v platinu. Specijaliteta: slike v barvah, fotoschizzi. Gabinet, visit, povečanja, reprodukcije vsake slike. — Električna razsvetljava. —

GAMBRINUS

vsaki večer

ob 9%

velika varietetna predstava

Vstopnina K 1.—

ZOBOZDRAVNIK

Dr. J. Čermák

v Trstu, ulica Poste vecchia 12 vogal ulice delle Poste

Izdiranje zobov brez bo- lečin. — Plombiranje.

UMETNI ZOBJE

Josip Struckel

Trst, vogal Via Maria Teresa-S. Caterina

Novi dohodi volnenega blaga za moške in ženske. Velika izbira kozuhovine, nogavic, volnenih srajc (maje) bar- hanta, svilenega in volne- nega blaga za bluže, čipko- vih ovratnikov in okraskov

Umetno-fotografični atelje

Trst, ulica del Rivo št. 42 (brilijne) Trst

Izvršuje vsako fotografično delo kakor tudi razgled, posnetke, notranjost lokalov, porcelanaste plošče za vsakovrstne spomenike.

POSEBNOSTI: POVEČANJA in VSAKE FOTOGRAFIJE in Išli udobnosti gosp. naroči- kov sprejema naročbe in jih iz- vršuje na domu, ev. tudi znanj mesta po najzmernejših cenah.

Trst, ul. del Rivo št. 42

se lahko skuha iz enega komada

LURION

(krem-voska)

en četrti kg najboljšega čistila za čevlje.

Cena K 2.—

Dohlva se pousod!

Originalno navodilo.

Vrže se eno kocko LURIONA v 1/1 vode ter se meša do preku- hanja. Naposled se odstrani od ognja in se zlije čez nekoliko minut v zaklepno posodo. Čez nekaj časa se strdi tekočina v

en četrti kg najboljša vrste krem-voska,

ki zadostuje, tudi pri največji uporabi tudi za en mesec.

Navodilo je tiskano tudi na za- vitku in je lahko razumljivo.

Zaloga in edina prodaja LURION-A

Dunaj I. okraj Franz- Josefskai 7-9 (Industrieplatz)

Glavni zastopnik in založnik za Trst, Istro, Furlanijo, Dalmacijo in Trident:

Fr. Mell — Trst